

UNITÁRIUS ÉLET

55. ÉVFOLYAM 1. SZÁM
2001. JANUÁR-FEBRUÁR

Kéthavonta megjelenő folyóirat

„A régi Torockó”
Fotó: Marx József

A TARTALOMBÓL

Újévi pásztorlevél

Zsinati beszámoló

Teológiai műhely

Unitárius elődeinkről...

Túri Jobbágy Károly (1835–1862)

Kultúra és vallás

Ifjúsági oldal

Emlékezés Szépfalusi Istvánra

Egyházközségeink életéből

Unitárius vallási műsorok a médiában

Magyar Rádió – Kossuth adó

Egy az Isten

c. unitárius vallásos félóra
február 23., péntek, 13.30

**Magyar Televízió –
M1-es csatorna**

„Jó reggelt adj Istenem!”

c. gyermekműsor
március 24., szombat 08,00
március 31., szombat 08,00
április 7., szombat 08,00
április 14., szombat 08,00

Olvassuk együtt a Bibliát hétről-hétre!

*„Keressétek először az Ő országát és igazságát ...”
(Mt. 6:33)*

január 1-7.	Mt 5:1-12
január 8-14.	Mt 5:13-16
január 15-21.	Mt 5:17-48
január 22-28.	Mt 6:1-4
január 29-február 4.	Mt 6:5-14
február 5-11.	Mt 6:15-18
február 12-18.	Mt 6:19-21
február 19-25.	Mt 6:22-34
február 26-március 4.	Mt 7:1-5

FELHÍVÁS

A Magyarországi Unitárius Egyház és az Unitárius Alapítvány tisztelettel és szeretettel hívja fel hívei és hozzátartozói figyelmét arra, hogy adóbevallásuk során a rendelkező nyilatkozatban egyházunkat és az Unitárius Alapítványt jelöljék meg kedvezményezettként!

Tisztelettel tudatjuk, hogy egyházközségeink támogatására csak az alapítványhoz befizetett 1%-os SZJA összeget használhatjuk fel, ezért minden hívünket arra kérünk, hogy a második 1%-ot szíveskedjen mindenki az Unitárius Alapítvány részére utalni! Köszönjük megértésüket!

A Magyarországi Unitárius Egyház technikai száma:
0200

Az Unitárius Alapítvány adószáma:
18052459-1-41

A rendelkező nyilatkozatot kitöltve mellékeljük lapunkhoz.

A továbbiakban felhívjuk híveink szíves figyelmét, hogy egyházunk, az Unitárius Egyház hívei 433 éve bátran és meggyőződéssel vallották és vallják: hogy „En unitárius vagyok, e hitben élek, dolgozom...”! Ezt bevallani nem szégyen hanem egyenesen büszkeség.

Ezért arra kérjük híveinket, hogy a 2001. február 1-én kezdődő népszámlálás alkalmával mindenki vallja be vallási hovatartozását, mert ez egyben létszámunk felmérését is jelenti!

Köszönettel:

a Magyarországi Unitárius Egyház Elnöksége

Az e számunkban található képeket „A régi Torockó” című
fotó- és dokumentumkiállítás anyagából válogattuk.

*Lapzárta minden páratlan hó
10-én van. A később beérkező
írásokkal szerkesztőségünk csak
a következő hó lapzártáig tud
foglalkozni. Kérjük ezt a beküldendő
írásoknál figyelembe venni.*

*Ellenkező esetben a szerkesztés-
ti és nyomdai munkák elhúzó-
hatnak és késhet a lap megjele-
nése.*

Lapfőigazgató:
Magyarországi Unitárius Egyház

Főszerkesztő:
Orbókné Szent-Iványi Ilona

Rovatvezetők:
Kászon József

(hazai és határon túli kultúra),
Kelemen Miklós

(egyház történet),
Rázmány Csaba

(hazai egyházi tudósítások),
Dr. Somogyi László

(Teológiai Műhely)

SZERKESZTŐSÉG CÍME:

V. Nagy Ignác utca 2-4. Budapest, 1055.
Telefon/fax: 311-2801

Terjesztő a Magyarországi Unitárius Egyház.

Előfizethető:
egyházi központokban, a lelkesítő irodákban,
vagy egyházi csekkben, Unitárius Élet jelleggel.

Evi előfizetési díj: 1200,- Ft
Egyes szám ára 200,- Ft

Megjelenik kéthavonta.
Kéziratokat nem öntünk meg és nem küldünk
vissza.

Felolvasó kiadó:
Heltai Gáspár Kft.

Index: 25 842

Készült a Cerberus Kft. gondozásában
(Budapest V. Kálmán Imre u. 23.)

Tel.: 332-3511
Felolvasó vezető: Schmidt Gábor

HU ISSN 0133-1272

A Magyarországi Unitárius Egyház
internet címe:
www.extra.hu/mue

Újévi pásztorlevél

„Amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj.
A jó ember jó kincséből hoz elő jót...”
(Máté 12,34b-35a)

Szeretett Testvéreim!
Unitárius Híveim!

A fenti bibliai verssel köszöntelek Benneteket, a 21. század, és egyben a harmadik évezred reggelén. Legyen áldott Gondviselő Mennyei Jó Atyánk, hogy megérhettük ezt a napot.

Milyen nehéz, és ellentmondásos századot hagyunk magunk mögött. A két világháború borzalmaival, a diktatúrák félelmetes, kegyetlen elnyomásával, többszöri rendszerváltozásokkal, társadalmi kiábrándultsággal. És mégis, mennyi

emberi szépséget élhettünk át, családunk, szereteteink körében! Mert, akik bíznak az Úr-istenben, törhetetlen hittel, azokat megsegíti az Úr! A csapásokat egyformán méri, hívőre és nem hívőre egyaránt, a különbség az emberi válaszban van. A hívő, unitárius, keresztény ember, nap, mint nap megtapasztalja, hogy „velünk az Isten”! Hogy Valaki gondot visel reánk.

Több, mint nyolc évtizeddel ezelőtt, egy kis székely faluban, a Homoród mentén láttam meg a napvilágot, s 57 esztendő telt tőlem szeretett unitárius anyaszentegyházam szolgálatában. Mindvégig az Úr Jézus evangéliumát hirdettem, nehezebb és könnyebb időkben egyaránt. Arról szólottam híveinknek, hogy Isten szereti ezt a világot, s benne, az Ő képére alkotott embert. Ezt a Bennetek lévő isten-arcot ápoljátok, gondozjátok, Testvéreim! Soha nem volt számomra terhes a szolgálat, akár szörvényben jártam, akár nagy gyülekezetben hirdettem az Igét, akár családi otthonokban osztottam örömben, bánatban, akár egyházi lapunkat szerkeszttem. Hálás vagyok a homoródkeményfalvi családi

hajléknak, édesanyámnak, és édesapámnak, akik útra bocsátottak. Testvéreimnek, akik féltő szeretettel kísérték pályám alakulását, gyermekeimnek, akik hű, és igaz unitáriussá lettek, s mindazoknak, az előjáróimnak, szolgatársaimnak, akik a jézusi úton járva Isten és a felebarát szeretetét élték meg.

„Ha jó a fa, jó a gyümölcse is” – tanítja a názáreti Jézus. Igyekezzetek Atyámfiai, hogy hitek jó gyümölcsöket teremjen: a remény, a szeretet, a megbocsátás, a türelem, a jóindulat gyümölcseit!

Az ezredforduló során a teológiai kérdések, irányzatok is megváltoznak, de az Igazság, az örök! Más kérdések foglalkoztatják a ma emberét, mint foglalkoztatták, 50, vagy 100 évvel ezelőtt. De az emberi alapviszonyok változatlanok: éppúgy szenvedünk, éppúgy szeretünk, épp úgy keressük a transzcendens valóságot, mint a régi korokban.

Egy új korszak kezdődik egyházunk életében is! Immár 433 évvel ezelőtt fogalmazták meg a tordai országgyűlésen, hogy a hit Isten ajándéka, azért üldözni senkit sem lehet. Maradjatok meg a dávidferenci úton, Testvéreim! Valljátok és hirdessétek a tolerancia, a

türelem tanítását! Járuljatok hozzá az egyházak közeledéséhez! Merítsetek a múlt számos értékéből, de ne feledjétek, hogy örökké meg kell újulnunk a reformáció tanítása alapján.

Kívánom, hogy egyházunk tovább gyarapodjék, elsősorban hitben és lélekben, létszámban és anyagiakban egyaránt! Hogy a következő évszázadokban is hirdethessük történelmi, keresztény, unitárius egyházunk hit igazságait. A hit és a szeretet mindennek az alapja, hisz ezekből fa-

knakn cselekedeteink. A reánk bízott kincsekkel, tántumokkal – egyszer – mindannyian el kell, hogy számoljunk.

Hű gazdá! legyetek, a reátok bízott nyájnak, közösségnek, családnak, amelyekben éltek és szolgáltok! És kívánom, hogy szívetek csordultig legyen szeretettel, mert akkor, szátok is azt fogja szólni!

A Gondviselő Egy Igaz Isten áldása, szeretete, békessége és jósága kíséren Titeket az elkövetkezendő esztendőben is!

Budapest, 2001. január 01.

Atyafiságos üdvözléttel és főpásztori szeretettel:

Bencze Márton
püspök

Kolozsvári pásztorlevél

Szeretett Híveim, Lelkészársaim, Ünneplő Gyülekezet!

Történelmi pillanatokat éltünk át. Magunk mögött hagytuk nemcsak az elmúlt évet, de egy századot, sőt egy évezredet is. Legyen hála érte a megtartás Istenének, áldassék az ő szent neve.

A hivatását ismerő ember úgy néz vissza az elmúlt időre és évre, mint amelynek folyamán elvégezte, amit tudott, de egyben elő is készítette azt, amit a következő évben tennie kell. A múltba való visszatekintés sohasem öncél, még kevésbé alkalom az önmegnyugtásra és önelégültségre. A múlt felé való fordulás valójában mérlegkészítés, amelyben meglátjuk Isten szeretetének és igazságának kitörülhetetlen jegyeit, s ennek birtokában erőt gyűjtünk a jövőre. Az elmúlt év nem volt könnyű. Úgy is mondhatnánk, mi akartuk, hogy ne legyen Azzal, hogy újabb és újabb feladatokat vállaltunk magunkra, hiszen tudtuk: minél többet és jobban dolgozunk, életünk annál gazdagabb és teljesebb lesz. Időszámításunk szerint nemcsak léptünk egyet előre, hanem feljebb jutottunk – minőségben.

Reménnyel és bizakodással tekintünk az új év felé, mert tudjuk, hogy azt boldoggá tenni, önmagunknak boldogságot teremteni elsősorban rajtunk múlik, a mi közös feladatunk. Az ember azonban önmagában kicsi és gyenge. Nagy eszmékre és igazságokra van szüksége, hogy azok szolgálatában kiteljesedhessék élete,

és másokat is életető erővé válhassék igaz emberséggel.

Ezért az új év küszöbén Isten felé fordulunk, aki „hajlékunk volt nemzedékről nemzedékre”, és kérjük Őt indítson el és vezessen a 2001-dik év, de az új évszázad útjain. Mert mi „új eget és új földet várunk az Ő ígérete szerint, amelyben igazság lakik” (2Pét 3,13). Bátran és félelem nélkül nézünk a jövőbe, még ha az ismeretlen is számunkra, mert bízunk Isten ígéretében. Benne még sohasem csalatkoztunk. Az akadályok, a nehézségek arra valók, hogy a jó Isten segítségével legyőzzük azokat.

Vajon milyen lesz az új év? Hisszük, hogy méltó az eddigiekhez, eredményeiben több az elmúltakénál. Az idő újabb és újabb célokat hoz, egyre magasabbra állítja a mércét, mind a munkában, mind egyéni és közösségi életünkben. A várt új világ előfeltétele az új ember. Így válik az új világ születése az ember személyes ügyévé és életprogramjává. Mi vagyunk az új világ lehetősége, de akadályai is. Aki békésebb világ után vágyik, először maga béküljön meg haragosaival; aki testvéribb világot akar, először maga legyen testvére embertársainak; aki szabad világra törekszik, először magát szabadítsa fel a rossz uralma alól; aki pedig igazságosabb világot óhajt, először maga legyen igazabb.

Mindezt Isten is akarja és várja tőlünk. Azért ígéri az „új eget és új földet”. Azért ajándékozott meg az étellel és helye-

„A régi Torockó”
Fotó: Fischer J. 1938

zett el világába, hogy a szavak és cselekedetek egységében bizonyosságot tegyünk róla, hirdessük és éljük meg az ember lényegbeli jóságát, és készítjük Isten országa megvalósulását.

Az új évben tovább kell folytatnunk a küzdelmet a belső megújulásért, a minőségi élet megerősítésért. Tovább kell mélyítenünk valláserkölcsei életünket, tudatosítanunk kell unitárius keresztény hit- és életfelfogásunkat minél szélesebb körben, mindenekelőtt azáltal, hogy példát adunk másoknak jószágban, igazságban és szeretetben.

Felelősek vagyunk vallásunkért, egyházunkért és népünkért. Ekkora felelősséget csak Istenben gyökerező hittel, derűs jövőbenézéssel és hősi elszántsággal lehet vállalni és elviselni. Az új évben példát kell mutatnunk arra, hogy lehet vállatvetve együtt dolgozni, összetartásban, céltudatos munkával egyházunkat fenntartani, épülő temploma-

inkat befejezni, a régieket gondozni, iskoláinkat tovább fejleszteni, terveinket megvalósítani.

Azért imádkozunk, hogy Isten adjon erőt és jó egészséget: gyermekeinknek, ifjainknak, nőknek és férfiaknak és öregeknek. Áldása nyugodjék meg templomainkon és otthonainkon, falvainkon és városainkon, teremjenek bőséggel földjeink, s a szellem gazdagítsa életünket izes gyümölcsseivel. Legyen béke a szívben, az emberek között és az egész világon az új évben, az új évszázadban és az új évezredben.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok híveinknek, lelkészársaimnak, az egyházközösségek, egyházköri és az egyetemes egyház vezetőinek és minden jóakarát embernek Isten áldásával gazdag, boldog és békés új esztendőt!

Kolozsvár, 2001. január 1-én.

Dr. Szabó Árpád
püspök

ZSINATI BESZÁMOLÓ

Megnyitó

Főtisztelendő Zsinat!

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm Zsinatunk megjelent tagjait és meghívott vendégeinket!

Megkülönböztetett tisztelettel köszöntöm az erdélyi anyaegyházunk képviselőit – Székely Miklós közügyigazgató és András György egyházi tanácsos urakat –, akik nehéz körülmények között is vállalták az utazást, hogy megbeszéléseinken tanácskozási joggal szíveskedjenek részt venni.

Bizony, az örök idő kinek lassan, kinek gyorsan forgó kerekére az 1994-ben kezdődött egyházi ciklus végéhez érkezett, ami azt is jelenti, hogy eljött a számadások ideje.

Hadd lássa meg egyházunk egész közössége, hogy a 6 évvel ezelőtt megválasztott tisztségviselők hogyan sáfárcodtak a rájuk bízott talentummal?

Mi azt hisszük, tiszta lelkiismerettel mondhatjuk el, hogy Egyházunk jó üzenete, előrehaladása érdekében minden tőlünk telhetőt megtettünk, de hogy ez így van-e, azt Önök állapíthatják meg az előzetesen közreadott jelentések mai megtárgyalása során.

Kérem ezekhez szíves figyelmüket, annál is inkább, mert Egyházunk megint sorsforduló előtt áll, amelyet a mai döntések is befolyásolhatnak.

Ezért arra kérem Zsinatunk minden tagját, hogy egyházi ügymenetünkkel és a később sorra kerülő választásokkal kapcsolatban jól megfontoltan, csak lelkiismeretünkre hallgatva és szeretett Egyházunkért viselt felelősségük tudatában szíveskedjenek eljárni.

Ezzel Zsinatunk mai ülését megnyitom.

Dr. Murvay Sámuel

ZSINATI BESZÁMOLÓ

Zsinati Főtanács

Egyházunk Zsinati Főtanácsa 2001. február 3-án összeült a budapesti Nagy Ignác utcai unitárius templomban.

Az egyházi ének (199. Tebenned bízunk eleitől fogva) elhangzása után Nyitrai Levente lelkész-közügyigazgató tartott áhítatot. Ezzel megkezdődött a Zsinati ülés.

Dr. Murvay Sámuel elnöki megnyitó beszédében köszöntötte a testületet és az Erdélyi Unitárius Egyház képviselőit, Andrási György egyházi tanácsost és Székely Miklós közügyigazgatót, akik viszontköszöntőt mondtak. A tagok számbavételével és a háromfős szavazatszedő bizottság kijelölésével – amelynek elnöke dr. Beke Ildikó – folytatódott a munka. A meghívóban részletezett tárgysorozat egyhangúlag elfogadásra került.

Az érdemi tevékenység a jelentések megvitatásával és azok elfogadásával folytatódott. A jelenlévők kiegészíthették, illetve kérdéseket tehettek fel az előzőleg áttanulmányozott jelentésekkel kapcsolatban. A beszámolókat, jelentéseket a Zsinati Főtanács egyhangúlag elfogadta.

A választások előtt a Zsinat tiszteltbeli címeket adományozott: **Bencze Márton** leköszönő püspöknek, **Dr. Murvay Sámuel** búcsúzó főgondnoknak, valamint **dr. Kis Zoltán**, **dr. Nyiredy Szabolcs** és **dr. Sztankóczy Zoltán** afia részére.

A tovább folytatódó ülés fő napirendi pontja következett, az új tisztségviselők megválasztása.

A tagok megkapták szavazólapjukat, amelyen a jelölő bizottság által jelölték neve szerepelt, de a zsinati tagok, a nevezettekkel kívül tetszés szerint választhattak mást is. A rövid szünetben került sor a szavazatok leadására.

Ezek után következett a választások eredményének kihirdetése:

Püspök:
Rázmány Csaba

Egyházi főjegyző:
Balázi László

Főgondnok:
Mikó István

h. Főgondnok:
Demján Sándor

Közügyigazgató:
Nyitrai Levente

Főszámvevő:
Fülöp Júlia

Teológiai Intézet Felügyelő Gondnok:
Gergely Felicián

Gazdasági Bizottság:
**Romvári Etelka, Demján László,
Pálffy László, Gergely Felicián**

Nyugdíj Bizottság:
Balázi László, Nyitrai Levente

Az új egyházi és világi főméltóságok eskütétele után dr. Murvay Sámuel leköszönő beszéde és az új tisztségviselők üdvözlése következett. Az újonnan megválasztott Rázmány Csaba püspök és Mikó István főgondnok elmondta bemutatkozó beszédét.

Az áhítat és a Himnusz elénekzésével véget ért az ülés.

A Zsinati Főtanács közébédél zárult, ahol Andrási György meleg szavakkal méltatta Bencze Márton búcsúzó püspököt, aki sajnos egészségi állapota miatt nem vehetett részt az ülésen. Elismeréssel szolt az egyház eddigi vezetőiről. Külön kiemelve dr. Murvay Sámuel főgondnok urat és Orbókné Szent-Iványi Ilona főjegyző asszonyt. Kászoni József házigaazdaként pohárköszöntőt mondott.

A Zsinati Főtanács egy későbbi időpontban, ünnepi istentisztelet keretén belül újra összeül lelkészszentelési és püspökszentelési szertartásra.

Az újonnan megválasztottak életére, valamint minden igaz és nemes törekvésükre, Isten gazdag áldását kérjük.

G. F.

Köszöntő

Meghatódva és megilletődve állók meg Egyházunk legmagasabb fóruma előtt, megköszönvén azt a bizalmat, amit belém fektettek, midőn megválasztottak egyházunk püspökévé, egy olyan feladatra, mely egyházunk fenntartása és megmaradása érdekében rengeteg odafigyelést és munkát igényel.

Lelki szemeim előtt felvonulnak Egyházunk nagyjai, azok az emberek, akik Mikó Imre szerint előttünk jártak, és akiknek csontjait és porait e

hon és Erdély földjén sok száz temető és jeltelen sír hantja fedi, műveik betűit már régen kikezdte az idő vasfoga. Ámde a tűz, amit meggyújtottak ma is lobog, világol, és az anyaszentegyház, melynek világító és útmutató lángoszlopai voltak, ma is él és 433 év után felemelt fejjel lépte át a harmadik évezred küszöbét. A pillanatnyi egyházkép mely kirajzolódik előttünk sajnos, nem hordozza magán egyházunk erőfeszítéseit, ezért a mai helyzet egy teljesen új egyházképet feltételez, melynek

ZSINATI BESZÁMOLÓ

megvalósítása nem egyszerű feladat, és meggyőződésem szerint nem is egyéni tevékenység, hanem igazi csapatszellemet feltételező munka, melyben mindenkinek egyaránt részt kell vállalnia, félretéve minden egyéni ambíciót és sértődöttséget.

És most nagyon röviden a cappo da fine:

Visszatekintve a megtett útra meg kell lássam azokat a nagyszerű embereket és nekik köszönetet mondjak, akiket egykoron édesapámnak és édesanyámnak neveztem, akik már elég régen nyugszanak a Házsongárdi temetőben, akik mindent megtettek annak érdekében, hogy emberré neveljenek, hogy az Unitárius Egyház szolgálatába állítsanak, melyet édesapám is mint lelkes, majd egyházi tisztviselő több mint ötven éven át szolgált. Tőle tanultam meg azt a hármias igazságot, melytől mindmáig lelkem mélyén megtartottam és amelyre jövőmet is alapozom éspedig azt, hogy: **először – a vesztéséget nem javjeszkéveléssel, hanem jól megfontolt kitarító munkával lehet csak jótátenni, másodsor: – hogy ne keseredjünk el, mert nincs az a rossz, amiből valami jó ne származott volna, és harmadsor: – hogy bosszúállásra nincs soha semmi szükség, mert Isten és a természet gondoskodik róla, hogy a tornyok és a fák ne nőjenek az égig.** Aztán meg kell lássam iskolámat a kolozsvári Brassai Sámuel Unitárius Gimnáziumot melynek tanárai a magyar kultúra csodálatos eledelével táplálták lelkeket, annak érdekében, hogy megtartsam nemzetemet és anyanyelvemet, a Protestáns Teológiai Intézetet, ahol megtanulhattam a Jézust követő utat egy életet át keresni, a brassói unitárius egyházközséget, ahol három éven át mint segédlelkész munkálkodtam, és ahol boldog emlékeztető Mátyás Endre tiszteltes úr megtanított a lelkesi munka minden titkára, amiért neki még ma is hálás vagyok. Alsóboldogfalvát, ahol 24 éven át próbáltam több kevesebb sikerrel építeni Isten országát, ahol a hívekkel egyetemben legnagyobb megvalósításunk egy lelkesi lakás felépítése volt, aztán, hogy meglássam Pestszentlőrincet, ahol sikerült egy csodálatos gyülekezetet és gyülekezeti életet felépíteni, de a tervbe vett lelkesi lakást sajnos nem. Isten mindezen nekem adott drága ajándékaiért mindenkori hálát adok, de talán a legnagyobb hálával tartozom családomnak, hitvértársamnak és két drága gyermekemnek, akik mindenkor vig örömben, szüleim valamint drága testvérem elvesztése feletti gyászomban, továbbá súlyos betegségekben és életerünk kényszerű megváltoztatásában is a legnagyobb odaadással és nagy-nagy szeretettel állottak mellett.

Egyházunk jövőképének kialakítása, mint azt már említettem csapatmunka, melyben számítok minden új tisztségviselő lelkiismeretes odaadó munkájára, mert csakis így tudjuk a kitűzött célok megvalósítani, mindenekelőtt azt, ami régi vágyam és ami felé az első lépést már sikeresen megtettük, Sepsí Kovács Éva presbiter asszony hathatós közbenjárásával és segítségével: ami nem más,

mint egyházunk méltóságának visszaszerzése, történelmi voltának elismertetése, mely cél eléréséről maga a köztársasági elnök **dr. Mádl Ferenc** is biztosított, amikor Pestszentlőrincen templomunkban a millenniumi Dávid Ferenc-emléknemepélyünkön kijelentette, hogy az Unitárius egyház méltó helye a történelmi egyházak sorában van.

Továbbá fontosnak tartom a Budapest II önálló egyházközség létrehozását, a lőrinci egyházközségben egy lelkesi lakás felépítését, a szórvány egyházközségek új területi felosztását, a szórványhívek mielőbbi felkeresését és felkutatását, lelki gondozásuk elkezdését, amiben teljes egészében számítok az erdélyi testvéregyház azon intézkedésére, hogy mielőbb közli velünk a kiköltözött címeit, mert csak így tudunk a szórványban élőkkal kapcsolatba teremteni, és nem utolsósorban biztosítja a minőségi lelkészutánpótlást számunkra.

Ennek elsődleges feltétele elmélyíteni, eredményesebbé, testvéribbé tenni, és végre egyenlő szintre emelni az erdélyi testvéregyházi kapcsolatokat, hogy amikor eljön annak ideje, vagyis amikor megszűnnek az országainkat elválasztó átkos határok, ismét egyesülve, együtt és egy akarattal tegyünk meg mindent Isten országá megvalósulásá, unitárius híveink boldogsága és Isten dicsősége érdekében. Aztán elmélyíteni a külföldi testvéregyházakkal, a hazai katolikus és protestáns történelmi egyházakkal való ökumenikus kapcsolatunkat. Biztosítani Egyházunk méltó megjelenését az írott és elektronikus médiákban, az eddigi egyezményes megjelenéssel ellentétben, megújítani sajtótérképünket az *Unitárius életet*, hogy az méltóan tükrözze Egyházunk mindennapi életét. Az állammal való kapcsolatunkat még jobban kiépíteni, nem feledkezve meg az állami jóindulatról, amiért ez alkalommal is hálás köszönetet mondunk, hogy törvény szerint is visszaadta ezen ingatlan további 49%-át, annak reményében, hogy sikerül visszaigényelnünk a Hőgyes Endre utcai ingatlanunkat is, ahol szükségesnek tartanám egy missziós központ létrehozását.

Nekünk unitáriusoknak ismertetőjelünk a tolerancia és a máság elfogadása, hiszen mi is a máságot képviseljük a kereszténységben. A mai posztmodern korban, melyben élünk, rengeteg változásnak vagyunk szemtanúi, ezért mindent meg kell tennünk, hogy a harmadik évezred le ne sodorjon az istenkeresés és az egyházi fejlődés útjáról. Azonban minden Gondviselő istenünk kezében van, hiszen Ő az idő, ő a múlt, a jelen és a jövő!

Hálát adva neki megköszönjük a mai napot annak reményében, hogy amint eddig is velünk volt életünkben és munkánkban, ami szívünk szerint bízott ránk, velünk marad a jövőben is áldásával és gondviselésével. Úgy legyen és köszönöm!

Rázmány Csaba
püspök

ZSINATI BESZÁMOLÓ

A beköszöntő beszédét elmondó püspök után **Mikó István** újonnan megválasztott főgondnok emelkedett szólásra. Beszédében mindenekelőtt megköszönte, hogy az előző hatévés ciklusban mint helyettes főgondnok tevékenykedhetett egyházunk előremenetele érdekében Dr. Murvay Sámuel főgondnok mellett.

A továbbiakban visszautalt erdélyi őseire, akik között egy unitárius püspök és több főgondnok is volt. Ezek szellemisége fog erőt adni további mun-

kája folytatásához egyházunk felvirágoztatása érdekében.

Végezetül megköszönte a belé helyezett bizalmat, hogy a Zsinat egyházunk főgondnokává választotta, ezzel megerősítette, hogy megelégedéssel vette helyettes-főgondnoki tevékenységét, és kifejezte reményét, hogy az előző hatévés ciklusban szerzett tapasztalatai segítségével lesznek egyházunk érdekeit minden szinten a legjobb tudása szerint képviselni.

Leköszönő

Főtisztelendő Zsinat!

A most leköszönő tisztségviselőkkel együtt a magam nevében is, most, így utólag ismételtelen köszönöm azt a bizalmat, amelyet az 1994-ik évi Zsinat nekünk előlegezett, és amellyel akkor minket megtisztelt.

Mi ezt azzal reméltük kiérdemelni és meghálálni, hogy igyekeztünk kötelességeinket a legjobb tudásunk szerint, lelkiismeretesen teljesíteni.

Ha ez nem mindig úgy sikerült, ahogy szeretttük volna, elsősorban a mi hibánk, amit nagyon sajnálunk, és amiért most szíves elnézésüket kérjük, még akkor is, ha előfordult, hogy a sikertelenség-höz túlnyúló független külső – vagy akár belső – körülmények is hozzájárultak.

Annak talán így is örülhetünk, hogy legalább a továbbfejlődés alapjait sikerült megteremtünk. Remélhetőleg az utánunk jövőnek a folytatáshoz így könnyebb dolga lesz.

A Protestáns Szabadegyetem 2001. évi találkozója

Az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem május 26-jánus 1. között Erdélyben tartja 2001. évi Akadémiai Napjait. A konferencia városnézéssel és találkozásokkal kezdődik Nagyváradon, Kalotaszegen és Kolozsvárt, a vasárnapi megnyitó istentisztelet a kalotaszegi Nagypetri központi ref. templomában lesz. A konferenciát ref. kollégium megalakulása után Gyulafehérváron **Jakubinyi György** r. kat. érsek fogadja a résztvevőket.

Május 28-tól a háromszéki Illyefalva „KIDA” keresztény ifjúsági konferenciaterületén tárgyalják meg a találkozó témáit. *Erdélyi-európai régió.* Kató Béla, Topolánszky Ákos és Lászlóffy Aladár bevezetői után további jeles erdélyi, magyarországi és nyugati magyar előadókat, valamint igehirdetőket hallhatnak a résztvevők, részben kerekasztal-beszélgetések során. A május 30-i esti áhítatot Szász Ferenc brassói unitárius lelkész tartja. Változatos kultúrműsor – kirándulás Brassóba, hangverseny a híres evangélikus feketé templomban – egészíti ki a gazdag programot. A konferencia után, június 2-án lehetőség lesz a részvételre a híres *csikserényi búcsún*, Érdeklődés, jelentkezés (legkésőbb március 15-ig): Köszegi Ábel, 1112 Budapest, Zólyomi út 34/b, tel.: 319-6983.

Tisztelettel és őszinte szeretettel gratulálok, és köszöntöm a most megválasztott új vezetőket, akik a megkezdett munkát be fogják fejezni.

Egyházunk életében ők már valamennyien bizonyították rátermettségüket és Egyházunkért minden áldozatot vállaló készségüket.

Szívből kívánom sikerüljenek egyházépítő törekvéseik.

Legyen erejük és lehetőségük, hogy – ami nekünk erőfeszítéseink ellenére sem sikerült – a belső egyenlenségeket, intrikákat kiküszöböljék, és helyette a szereteten, kölcsönös bizalom alapuló együttműködést valósítsák meg, hogy így igazán eredményes munkát végezzenek.

Kérem Egyházunk minden tagját, ne gáncsolják, hanem segítsék törekvéseiket, hogy drága Egyházunkat mindnyájunk örömeire felvirágoztassák.

Adjon az Isten nekik ehhez erőt, segítse fáradozásait, óvja és áldja meg drága Egyházunkat, Nemzetünket és tartsa meg az idők végtelenjéig.

Dr. Murvay Sámuel

A Magyar Bibliatársulat Alapítvány Kuratóriumának állásfoglalása a Jehova tanúi által kiadott

„A Keresztény Görög Íratok új világ fordítása” (Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania) c. kiadványról

A Magyar Bibliatársulat Alapítvány Kuratóriuma 2001. január 19-i ülésén foglalkozott a fent nevezett kiadvánnyal, amely a Biblia újszövetségi részének Jehova tanúi által készített kiadása. Ez a magyar nyelvű változat a Keresztény Görög Íratok 1950-ben megjelent angol nyelvű kiadásának fordítása.

A Magyar Bibliatársulat az általa képviselt tizenkét taggyház és a megfigyelő státusú intézmények nevében felelősséget érez a Biblia magyar nyelvű fordítása iránt, ezért ettől a bibliatársulattól és a bibliatársulat nemzetközi, valamint hazai szinten elért eredményeit ignoráló fordítástól – amely a Jehova tanúi tanítását hivatott meg-
alapozni – elhatározza magát, és felhívja taggyházait figyelmét arra, hogy terjesztésüket ne támogassák.

A Magyar Bibliatársulat Alapítvány Kuratóriuma

Teológiai műhely

„A lélek sem jó tudomány nélkül”

Dr. Somogyi László

Az elfelejtett ünnep

Január 6-a Vízkereszt napja. Az átlagos hívő talán nem is tudja, mit ünnepünk ezen a napon. A római katolikus vallásgyakorlat a Háromkirályok, egyébként bibliai alapokat nélkülöző ünnepét kapcsolja hozzá. A protestáns felekezetek lényegében nem vesznek tudomást róla, nincsenek ünnepi istentiszteleteik ezen a napon. Az ortodox és a keleti egyházak Karácsonya viszont, éppen erre a napra esik. Ők egybekapcsolják Jézus megkeresztelkedését és Jézus születését.

Történetét tekintve úgy alakult ki az ünnepkör, hogy január 6-án eredetileg Jézus megkeresztelkedését ünnepelték. Azt a keresztiséget, amit Keresztelő János szolgáltatott ki Jézusnak a Jordán folyóban, s aminek történetét az evangéliumi hagyomány megőrizte.

Ehhez az emlékezéshez a kibontakozó krisztológia hozzákapcsolta Jézus csodás születésének ünnepét. Egy ideig a két eseményre ugyanazon a napon emlékeztek. Később, főleg a pogány kultuszokkal való szembenállás folyományaként, Jézus születése, a Karácsony önálló ünnepként levált a Vízkeresztről és dátuma is megváltozott. Egyes irányzatok, önálló egyházak azonban nem fogadták el teljesen ezt a latin eredetű megoldást, náluk tovább élt, és kisebb-nagyobb módosulásokkal máig fennmaradt a két ünnep azonossága, illetve szoros kapcsolata.

Január 6-a tehát a kora keresztény gyülekezetekben főünnep volt, mégpedig Jézus megkeresztelkedésének ünnepé. Mint Vízkereszt ma is az, bár fénye alaposan vesztett erejéből.

Az ünnep eredetileg kihangsúlyozta a keresztelkedéskor tapasztalt égi szótát jelentőségét, és görög szóval *epifániának*, azaz „megjelenésnek” nevezték. A hagyomány úgy tartotta, hogy Jézus volt az, aki „megjelent” mint Isten küldötte, égi szótattal megerősítve méltóságát. Később *teofánia*, azaz „isteni megjelenés” értelmet is kapott, ami egyrészt azt jelentette, hogy maga Isten mutatkozott meg az esemény során, másrészt azt, hogy Jézus isteni eredete nyilvánult meg a keresztelkedés alkalmával.

Figyelemre méltó, hogy az első gyülekezetek számára Jézus nyilvános fellépésének kezdete, „megnyilvánulása” volt a fontos. Nagy jelentőségűnek tartották, olyan ünnepnek, amely Jézus személyének lényegi vonatkozásaira mutat rá. Nem a születéséhez kapcsolt történetek, hanem a megkeresztelkedés eseményei adhattak választ számukra arra kérdésre: Ki ez az ember?

Az egyházi hagyomány természetesen a kánon hagyományára épült. Elsőként a Biblia, az evangéliumok tanúságtételét kell megvizsgálni ahhoz, hogy Vízkereszt jelentését és jelentőségét megértjük.

Onnan indulhatunk el, hogy történetileg bizonyosnak tekinthető az a tény, hogy a Názáreti Jézus, a még ismeretlen galileai, felkereste Keresztelő Jánost, és ő is megkeresztelkedett a János által kiszolgáltott keresztiséggel.

Az időrendben első evangélium, a Márk-evangélium tartalmazza az ezt leíró híradás magvát. Az ő történetét felhasználva születtek meg a másik két szinoptikus evangélium változatai, sőt a János evangéliumában leírt események mögött is ott sejthetjük a máriai alapokat.

Az is nyilvánvaló, hogy Márk evangéliuma egy már kész, görög nyelvű irodalmi anyagot használt fel, amelynek eredetét nyelvészeti és formai elemzés alapján Palesztinában kell keresnünk.

Ez az irodalmi anyag „a Jézus megkeresztelkedése, megkísértése, igehirdetésének kezdete” elemekből áll, mindez hozzacsatolva a Keresztelő János működését értékelő keresztény szemlélti bevezetőhöz. Ennek egységessége mögött azonban újabb mozaikokra bukkanunk, amelyek eredetileg önálló egységek voltak, és lényegében a keresztény híradás, a „kerügma” műfajába tartoznak.

Szempontunkból most a Mk. 1:9–11 bibliai szakaszról van szó, Jézus megkeresztelkedésének hírről adásáról. Ez a mindössze három versnyi anyagot dolgozta tovább Máté és Lukács (Mt. 3:13–17 és Lk. 3:21–22) és ahogyan utaltunk rá, János is (Jn. 1:29–34). Ez a bibliai rész így hangzik: „Történt pedig azokban a napokban, hogy eljött Jézus a galileai Názáretből, és megkeresztelte őt János a Jordánban. És amikor jött ki a vízből látta, hogy megnyílik a menny és leszáll rá a Lélek mint egy galamb. A mennyből pedig hang hallatszott: Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm.”

Rögtön kitűnik, hogy a perikópa fókuszában nem a megkeresztelkedés ténye, hanem az ezután hallható égi szótát van. A megkeresztelkedés, mint utaltunk rá, történelmi tény, ezen nem változtatott a hagyomány, hanem ehhez kapcsolta a Jézus önálló útra lépésének indokát, a mennyi hangot. Ebben feltehetően nagyon korai és mindenképpen arám gyökerű kérdésében nincs szó a Keresztelő és Jézus kapcsolatainak értékeléséről. Ez az anyag még nem polemizál, egyszerűen hírről ad. A híradás tartalma az égi szótát.

Maga az egész szakasz formai szempontból ún. magyarázó látomás. A látomás-elbeszélések tagozódása fellelhető benne. A bevezető mondat rögzíti az időpontot, a helyzetet és a szereplőket. A látomás leírása a hangjelenség jellegzetes motívumát tartalmazza. Hiányzik azonban a látomásos események zárószakasza, a hallgatási és a küldetési parancs. (Ezt e motívumot azonban Márk egész evangéliuma mint vezérlő elvet végigviszi az ún. „Messiási titok” formájában.) A nyelvi fordulatok, kifejezések egyértelműen a messiási korra, annak beköszöntére utalnak. Ilyenek például az „azokban a napokban”, a „feljőnni-lejőnni”, valamint a talán későbbi betoldásnak minősülő „látta, hogy megnyílik a menny”.

A hagyományozás folyamatát ezek után úgy rekonstruálhatjuk, hogy kezdetben a Jézus látomását Isten szabadító megnyilvánulásaként értelmezték, majd hozzákapsolva az égi szózatot, Jézust a Messiással azonosították (igaz, a közhiedelemben élt Messiás-elképzelésektől eltérő tartalommal), végül Jézus jelentőségének kihangsúlyozásával a közeli végváradalomra utaló apokaliptikus elemeket is hozzákapsolhat. Ezzel párhuzamosan fejlődött, illetve módosult az égi szózat tartalma. Ez ugyanis egy kevert idézet a Zsolt. 2-ből, illetve És. 42-ből. A „te vagy az én szeretett fiam” Jézus korára, a Messiás kijelölésére utaló tartalommal telt meg, jóllehet a zsoltár eredeti jelentése egészen más. A hozzá kapcsolódó „tebenned gyönyörködöm” fordulat az első Ebed Javheh dalból származik. Az Ebed Javheh német kaphetők közvetlenül a Messiához, tehát a kevert idézet nem tekinthető egységesnek. Arra kell gondolni, hogy az égi szózat eredetileg csak ézsaiási idézet volt.

Érdekessé megfigyelni, hogy a Jahveh szabadítására utaló motívumok hogyan keverednek a Messiás eljövételének váradalmához kapcsolódó fogalmakkal, és hogyan szerkesztődik egységgé az apokaliptika nyelvvezetével az egész szakasz. Ezek egyben hagyományrétegek meglétére is utalnak. Az egek felszakadása És. 63:19-re utaló megfogalmazás, amely egyértelműen a szabadító Isten megjelenése utáni vágyat fejezi ki. A gondolat kiegészül a Messiásváradalommal az apokrif Lévi Testamentumában, ahol a Messiás megjelenése a mennyből hangzó szózáttal kerül összefüggésbe.

Ézsaiási idézet volt, a gyülekezet kergmatikus céljai miatt kapcsolták hozzá a zsoltárcitátumot. Az eredeti gondolat tehát az a hitvallás lehetett, hogy Jézus az Úr Szenvedő Szolgája, hűsvét fényében azonban ez messiási tartalommal bővült. Az Ebed Javheh immár Messiás, az aki az „Isten fia”, akiben tehát az isteni világ lett nyilvánvalóvá a földön. A hangjelenség szerepeltetése összhangban van a próféta elhívások forogatókönyvével, azzal amit például Ezékiel esetéből ismerünk. A hang az „igazak” azonosítására is szolgál, legalábbis a rabbinusi időkben. Az a gyülekezet, amelyik fontosnak tartotta az égi szózatot, nyilván ismerte a „Bat-Kol”-t, a hangot, ami a Lélek hangja, lényegében az Istené. Azé, aki megerősíti az igazak igaz voltát. Ezt a hangot hallotta Jézus feltehető taní-

tója, a nagy Johanan ben Zakkai is. Érdekessé, hogy a Hang nőnemű, éppúgy, mint a Lélek is az. Jézus élményének vizsgálatakor ennek különleges jelentősége van.

A másik jellegzetes motívum a galamb szerepeltetése. Eredetileg nyilván egyszerű hasonlat, ábrázolni akarta a lágy, könnyed, magától értetődő mozgást. Később teológiai értelmezést is kapott, hiszen a galamb az egyedüli madár, amit áldozatként be lehet mutatni. Áram nyelvetlenül a galamb és a lélek csaknem szinonimák. Mindezek már a többi, akár evangéliumi hagyományban is már azt eredményezték, hogy a hasonlító, a galamb, önálló életre kelt, és már szereplőként vult be a történetbe.

Az evangéliumi eredeti elbeszélés (Márk) mögötti őshagyomány vizsgálata is tehát arra mutat, hogy valamilyen történetileg megfogható emlékből teológiai interpretáció lett, aminek hitellessége és őszintesége vitán felül. Az a gyülekezet, amelyik megfogalmazta a Márk által felhasznált anyagot Jézus megkeresztelkedéséről, hite legmélyéről mértette az interpretációs anyagot.

A teológiai vizsgálódás azonban nem állhat meg itt. Ch. Dodd, a XX. század talán legkiválóbb angolszász stílusú újszövetségsége szerint minden bizonytalanság túl lehet lépni Bultmannon, azaz folytonosság van a hit Krisztusa és a történeti Jézus között. A kérdés úgy merül fel ezután, hogy mi lehetett az az élmény, aminek teológiája annyira fontos lett a Jézus-követők számára. Ha ugyanis tényleg folytonosság van a hit Krisztusa és a történeti Jézus között, akkor érdemes, sőt a teológiának elemi érdeke utána járni a Biblia előtti élményanyagnak.

A történetileg megfogható tény az, hogy Jézus felkereste Jánost. Vajon mit kereshetett Jézus Keresztelő János környezetében? Az apokrif Ebioniták Evangéliuma szerint Jézust édesanyja és testvérei küldték a Keresztelő közelébe. Jézus erre elutasítón válaszolt, de nyilvánvaló, hogy a szöveg késői átdolgozása egy valamikori élménynek. Kérdésünkre a választ egyrészt a Keresztelő mondanivalójában, másrészt Jézus habitusában kell keresni. Jézus életének első harminchárom évéről évről szinte semmit sem tudunk. Az ún. Gyermekeszevangéliumok nyilvánvalóan értelmezések, és nem is törekednek a történeti hitellességre, legalábbis dokumentarista értelemben nem. Az azonban kideríthető, hogy Jézus sokat foglalkozhatott az Írással, az autentikus vallásos életvitel kérdéseivel. Jól ismerte nem csupán a Törvényt és a Prófétákat, hanem a hozzájuk fűzött rabbinikus tanításokat is. Mindkét fő írásmagyarázati ágazatban, a halachában és az aggadában is jártas volt. Mindez azt jelenti, hogy feltehetően megfordult, sőt valószínűleg hosszabb időt el is töltött híres írásmagyarázók társaságában. A leginkább szóba jövő személy e tekintetben Johanan ben Zakkai. Az is igaz, hogy bármennyire is sokat tanulhatott a farizeus írásmagyarázóktól, az ő stílusuk, módszereik és főleg eredményeik nem elégtéktek ki. Ahogyan többször ki is fejtette később: több az élet...

A tanítóvonalon egyedülisége Palesztinában azzal függött össze, hogy már régen megszűnt a próféta szó, a Jahveh akaratát közvetlenül kifejtő igehirdetés. Jézus, aki különleges „Istenközelségről” kellett hogy tudjon, természetzerűleg fordult a várvárt próféta hírében álló Keresztelő Jánoshoz. Ehhez jól illett a Keresztelő mondanivalója is, amely szerint megtérésre van szükség, mégpedig Jahvehhoz való igaz megtérésre. Ez az igazságságban és a jámborságban nyilvánul meg, és ennek látható jele, pecsétje a keresztelkedés. A megtérés gondolata különösen fontos lehetett Jézus számára, hiszen egész későbbi tanítása e köré a gondolat köré csoportosult. Szempontunkból most lényegtelen, hogy a János-féle kereszttség mennyire kapcsolódott az esszéusok keresztelkedési szokásaihoz. Az is lényegtelen, hogy maga János kapcsolatban állt-e valaha a kumráni közösséggel. Az a fontos, hogy a kereszttség, amit ő kiszolgáltatót, isteni megerősítést nyerhetett nem egy alámerítkezésben. Ennek tudatában egyáltalán nem kell rendkívülinek tartani a keresztelkedéshez kapcsolódó misztikus élményeket. Minden bizonyos, hogy a többiek is átéltek hasonlókat. Éppen ezért nem is az a kérdés, hogy Jézus átélte-e lelki élményt keresztelkedése alkalmával, hanem az, hogy mi volt ennek tartalma. Az evangéliumi tanúság szerint egy kinyilvánítás, „...tebened gyönyörködöm”. Arra kell gondolnunk, hogy Jézusnak ez az élménye nagyon is valóságos lehetett. Úgy is mondhatnánk: szemtől szemben állt a numinózzal. Könnyen elképzelhető, hogy villámcapásszerű felismerésben volt része, hiszen az evangéliumi hagyomány is olyan jelentőséget tulajdonított ennek, ami alapvetően kijelölte a Jézus személyére történő reflexió irányát. Jézus élménye olyan lehetett, amit nem lehet úton-útfélen hirdetni. Feltehetően annyira belső, annyira intim, hogy a szavak csak közelítőleg írhatják körül. Jézus, aki nagyon keveset beszélt önmagáról, s ha beszélt is, akkor is csak az Átvál való kapcsolata összefüggésében, valószínűleg nem tárt a nyilvánosság elé élménye részleteit. Élményének tartalma azonban egészen bizonyosan nyilvánvalóvá vált környezetére előtt. Jézus ott, a Keresztelő környezetében, talán éppen a keresztelkedés alkalmával dobott rá a numinózzal eddig ismeretlen arculatára. Ez az arculat a simogató, befogadó szeretet arculata. Jézus azt élhette át, hogy a „szent”, az „isteni” nem „misztérium tremendum”, hanem valami egészen közeli, egészen derűs átélő szeretet. Ez az élmény kétségkívül meglepetést lehetett. Jahvét szemtől szemben látni lehetetlenség egy zsidó ember számára. Még az az Ezékiel próféta is, akinek látomása sok tekintetben mintául szolgált az

evangéliumi hirdetés megfogalmazóinak, rémületen kiált fel: Jaj nekem, mert bűnös ember vagyok és láttam az Urat.

Jézus nem csupán azt élhette át, hogy az Istennel való kapcsolat alaphangja – Keresztelő Jánossal ellentétben – nem az, hogy a „feszítse immár a fák gyökerére vetetett”. Azt is átélhette, hogy a megtérés egyáltalán nem feltétele Jahveh irgalmának, hanem megjelenési módja. Jézus saját örömezetéből visszafelé rekonstruálható, hogy számára a „megtérés”, a „tesuba” inkább egyfajta magatartásmód vagy létállapot, mintsem kötelesség vagy feltétel. Egészen nyilvánvaló lett az is, hogy Jahveh derűje nem ígér könnyű, gondtalan életet. Az a tény, hogy éppen az Ebed Jahvét idézi a mennyei szózat, bizonyítja, hogy az Úr szolgálja „szenvedő” szolgá. Jahveh irgalmak – ellentétben az akkori közfelfogással – nem az

anyagi jólét, a politikai függetlenség, a külsőség békeje. Ebbe az irgalomba belefejt, sőt bele kell férjen, Jézus életében pedig döntő elemmé vált a fájdalom, a szenvedés. És ez mégsem tűnt „rettentésnek”. Éppen ellenkezőleg. Valami különleges bizonyosság hatotta át az élményt. Az Úr a szenvedéssel is közölni akar valamit, de főleg az a bizonyosság, hogy az Úr a szenvedésben még közelebb, egészen közel kerül az emberhez.

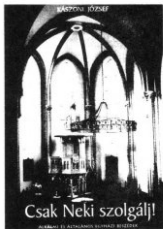
A látomásnak ez a rekonstrukciója természetesen csak valószínűsíthető és nem bizonyos. Jézus egész későbbi működése, stílusa azonban arra enged következtetni, hogy Jézus felfedezte, hogy az Isten a Mennyei Atya.

Még ha manapság kétségbe is vonják J. Jeremias tételét, miszerint a Jézus által használt „Abba” megszólítás „apuka” értelmű lenne, az mindenképpen bizonyos, hogy Jézus a szót úgy használta, mint ami a bensőségesség kifejezésére alkalmas.

Úgy véljük nem tévedünk, ha a keresztelkedés élményét Jézus alapélményének tekintjük. Jelentősége minden bizonnyal döntő volt Jézus számára. Fontos tanulsága a ma ember számára is a vallásos alapélmény arculatának bővülése. Az a már-már euforikus boldogságot, amit a szeretet, mindent befogadó Isten megtapasztalása jelent, többen is megpróbálták körülírni azóta. A ma ember számára talán Dosztojevszkij Karamazov Aljosájának élménye a leginkább érzékletes. Az istenélmény nem a határok kijelölése, a feltételek megszabása, a harag szintere, hanem a határtalanság, a túlszorduló, mérték nélküli befogadás. Jézus élménye azóta is a vallásos tapasztalat prototípusa lehet: találkozás a numinózzal.

„A régi Torockó” – fotó: Marx József 1929.

Kászon József prédikációi és elmélkedései

Karácsonyi ajándékként, december huszadikától kapható az unitárius könyvüzletben **Kászon József**, a Budapesti Nagy Ignác utcai Unitárius Egyházközség lelkészének **prédikációs könyve**. A Heltai Gáspár Kft. kiadásában megjelent könyv huszonhárom egyházi beszédet tartalmaz. Ezek közül néhány alkalomhoz kötött, a többi pedig egyszerű elmélkedés. Nagy erénye a könyvnek, hogy nemcsak az avatottakhoz, nemcsak a teológusokhoz szól, hanem minden emberhez, akit egy kicsit is érdekel az Ember viszonya Istennel.

Íme egy kis ízelítő:

Amikor imádkozom, teljes átéléssel feltételeznem kell, más szóval hinnem kell, hogy közvetlen kapcsolatban vagyok Istennel: Ő, a mindenütt jelen lévő, velem van az ima perceiben, s figyel rám.

Teljes átéléssel kell feltételeznem azt is, más szóval hinnem kell, hogy Ő, a mindenható, mindent tud rólam, a zsigereimbe lát; legtitikosabb gondolataimban, érzéseimben úgy olvas, mint nyitott könyvben; nem rejthetem el előle magam, előtte nem tagadhatom le senki másnak be nem vallott tetteimet; mezítenül, kendőzetlenül, magamat teljességgel feltárva kell elébe állnom. Ha megpróbálom becsapni – amit gyakran és többnyire öntudatlanul megteszek –, akkor inkább ne is imádkozzam. Ő, ismervé gyarlóságomat, talán nem rója fel bűnömül (hiszen tudja, hogy ilyenkor önmagam is becsapom), de elfordul tőlem. Vagy talán el sem fordul, csak én leszek képtelen arra, hogy elérjem Őt.

Istennel ima közben az éber öntudat, a lankadatlan figyelem, a megalkuvás nélküli felelősség, a tökéletes őszinteség, a lélek ébersége köt össze. Kölcsönös figyelem, a lélek kölcsönös ébersége. Isten ebbe nem fárad bele; én annál könnyebben és annál gyakrabban – és akkor megszakad a kontaktus.

Olyan mélyen soha nem tudok magamba nézni bajaim, nyomorúságaim gyökereit keresve, mint amikor Istent akarom tudni a közelemben, s hiszem és érzem, hogy ott van, és vele beszélek. Olyan világos képet soha nem nyerek tulajdon életemről, mint amikor Őhöz imádkozom.

Gondoljátok meg, kedves testvéreim, ezeket a Jézus tanításából leszűrűt igazságokat, és értsétek meg, hogy ha nem így imádkozunk, akkor nem imádkozunk; akkor üres és hatástalan varázsigéket motyogunk magunkban, még ha a Miatyánk szavai peregnek is ajkunkról. Nem merem azt mondani, hogy ezzel meg is haragítjuk Istent, hiszen honnan ismerhetném én az ő türelme végét és kegyelme végtelenségét? Csak azt mondom, hogy tegyünk különbséget a varázsigék motyogása és az igazi ima között, és ha csupán az előbbire vagyunk képesek, sikoltunk ki magunkból bár ezt az egy rövid, szenvedélyes, őszinte fohászt: „Uram, taníts meg minket imádkozni...” Ámen

UNITÁRIUS ELŐDEINKRŐL...

Túri Jobbágy Károly (1835–1862)

Unitárius Egyházunknak számos olyan tagja van, aki a művészetek valamely ágában vált ismertté. Voltak – és ma is vannak – kiváló szín-, ének-, zene-, festő-, képző-, nép- és szobrászművészeink, kiknek nevét már csak régi szaklapokban vagy lexikonokban olvashatjuk, s a nem mindig hálás utókor nem ismeri nevüket. Ezek sorába tartozik az Erdőszentgyörgyön született Jobbágy Károly, akinek nevét hiába keressük a művészeti lexikonokban. Emlékét csak Kelemen Lajos Bukarestben kiadott „Művészettörténeti tanulmányok I-II.” kötete őrizte meg, ahol a jól ismert művészettörténész az „alig hallott, vagy egészen elfelejtett” festőkre emlékezett. Ezeknek egyike volt Jobbágy Károly is.

Kelemen Lajos, aki vallotta, hogy valakiről akkor tudunk helyes fogalmat alkotni, ha ismerjük korát, környezetét és családját, Jobbágy Károly elődei a XVI. századi Erdélyi tordai nemesi községtől említették. A család első jól ismert tagja Benedek, a szamosújvári várnagy, Bánk Pál Ilona nevű lányával kötött házasságot, majd Tördatúrton telepedett le. A család későbbi tagja András, részt vett II. Rákóczi György 1658. évi lengyelországi hadjárataiban, ahol a tatárok rabságába esett. Váltásdíjára ráment a családi örökség jelentős része, bár Károly apjának testvére, Benedek 1850-ben még oly mérvű birtokkal rendelkezett, hogy abból 270 holdat adhatott a tordai unitárius gimnázium segélyezésére (Varga Dénes: „A tordai unitárius gimnázium története” 1907). A család leánytagjai házományként állandóan apaszentelték a családi birtokot, úgyhogy a férfiak kénytelenek voltak gazdasági és jószágigazgatói állást betölteni.

Jobbágy Károly hasonnevű apja előbb Erdőszentgyörgyön, a Zeyk-birtokon, majd a Tisza család szolgálatában volt gazdasági. 1848-ban beállt nemzetőrnek. A szabadságharc alatt mindenki odaveszett. A gazdasági lakásban egyedül levő édesanya – született Teleki Karolina – nem tudta a várost kifosztó ellenségtől értékeit megvédeni.

Itt, az erdőszentgyörgyi gazdasági lakásban született 1835-ben a későbbi festőművész, Károly, akit – helyben nem lévén unitárius egyházközség – a ravai lelkes keresztelt meg.

Jobbágy Károly iskolai tanulmányait Erdőszentgyörgyön, a református elemi iskolában kezdte. 1842-ben került a kolozsvári unitárius iskolába, ahol az igazgatói tisztelet a „nagy tudós” Brassai Sámuel töltötte be. Tanárai voltak Kriza János, Mikó Lőrinc, később pedig Bedő Dániel. Osztálytársa volt a későbbi nagynevű teológus-püspök, Ferencz József.

Az addigi oktatási rendszer – bár Brassai hatására nagy változások ment keresztül – a nagy rajzkeszséggel rendelkező Jobbágy Károly részére nem jelentett előrelépést. Ugyanis a rajztanításra a ko-

rabeli oktatás nem fektetett kellő súlyt, s így Jobbágy Károlyt sem fektetett rajztanár, hanem egy-egy ügyesebben rajzoló nagyobb diák, jogász vagy teológus vezette be a rajzolás tudományába. Kelemen Lajos fent idézett munkájában két ilyen tehetséges rajztanár nevét említette: Pálfi Máté és Jakab István. Hogy egyikük sem tekintette hivatásnak a rajz tanítását, bizonyítja, hogy egészen más életpályát választottak, és nem tartottak kapcsolatot a Simó Ferenc vezette kolozsvári iparrajz-iskolával. Jobbágy Károlyt apja – rövid ideig – azzal a Kőváry Endrével taníttatta rajzolni, aki a bécsi Képzőművészeti Akadémián tanult, s aki 1884 után a budapesti Műcsarnokban képeiből több kiállítást is rendezett. A tanulással közepes eredményt elért Jobbágy Károly 1848-ban, 13 évesen, apja példáján felbuzdulva beállt nemzetőrnek. Így tanulmányai megszakadtak, s azt csak 1850-ben tudta folytatni. Teljes értékű tanulásról azonban nem beszélhetünk, részben a zavaros viszonyok, részben a tanulói hiány következtében. Ugyanis az iskola diákjainak jelentős része honvédként vett részt a szabadságharcban, s a túlélőket vagy besorozták az osztrák hadseregbe, vagy fogságba hurcolták. A nehéz átmeneti időszak alatt a még gyermekkorú Jobbágy Károly otthon maradt, s mint felsős tanuló 1852-ben folytatta tanulmányait, melyet 1855 után fejezett be.

Középiskolai tanulmányai végétével, Kőváry Endre ajánlásával Pesten, Barabás Miklósnál tanult festeni, majd a Berlinben tanuló Tisza fiúk útítársaként e jeles városban képezte magát. Hogy itt ki volt mestere, éppen úgy ismeretlen, mint itteni tanulását pontos ideje. Az azonban tudott, hogy a Tisza fiúk kísérőjeként beutazta Németországot és megfordult Olaszországban is.

1861-ben ment vissza Kolozsvárra szüleihez, akik a Főter keleti során, közel a Szentgyörgy utca sarkához, a Radák-féle házban laktak. A Jobbágy és a Radák család jó viszonya révén többször időzött a család különböző helyen levő birtokain. Így megfordult a Maros és a Küküllő közelében levő ördi birtok kastélyában is. Mivel az 1860-as évek eleje az alkotmányos élet helyreállításával a festőt is jobb kilátásokkal kecsegtették, Pesten készült letelepedni. E terve nem valósulhatott meg, ugyanis részt vett egy ismerősök egő házában oltásban, hol meghűlve erőt vett rajta a tüdőbaj, s öt hónapi betegség után, 1862. február 16-án – 27 évesen – befejezte életét. A Házsongári temetőben helyezték örök nyugalomra, a temetőben fölvezető két fűt közötti első sírtáblában. Később ide temették szüleit is.

A rövid ideig élő és így keveset alkotó művész munkái a szétszóródás sorsára kerülve, számuk ismeretlenül maradt, és soha nem kerülhetett katalogizálásra sem.

Első munkáinak egyike egy „Jézus megkereszteltetése” című másolás volt, mellyel jutalmat nyert. Berlinben örökítette meg ismeretlen mestere, ugyancsak ismeretlen nevű, fiatal, lovaglőrűhát viselő leányának képét (1859). Itt festette meg – tükörből – saját arcképét is. A Radák-féle birtokon örökítette meg a három Antos unoka képét. Ismert több képe, így Egressy Béni, Erkel Ferenc, Pyrkner egri érsek és két unokaöccse, Vas Gereben és egy Somlyai nevű kereskedő mellképe. Ismert még egy sátoros cigányasszonnyról készült tanulmány, egy őszi naplementét ábrázoló tájképe. Még két kezdő korabeli képeről történt említés. Az egyik egy spanyol hidalgót ábrázol. A másik egy úgynevezett cégtáblakép, amely egy búsló beágyazott ábráról, ki lóva mellett állva puskájára támaszkodik. Gyermekekarokat ábrázoló ceruzarajzai kevésbé jelentősek.

A korán elhunyt Jobbágy Károly ismertetésével és méltánylásával a kortársak nem foglalkoztak. Egyetlen korabeli méltatója unokaöccse, Jobbágy Miklós volt, aki egy levélben emlékezte meg róla, írta, hogy „munkáit jellegzetes finomság, egyéni módon romantikus naturalizmus jellemezte, melyben a részletgazdagság nem zavarta az összhatást”.

A bidermeier korban született, a romanticizmus légkörében élt, de a realizmust is magának tartott Jobbágy Károly korán befejezte életét. Amikor ma halálának 139-dik évfordulóján reá emlékezünk, tesszük ezt azzal a reménnyel, hogy e lap hasábjain találkozhatunk a többi és régi unitárius művész felelevenített emlékével is, akik akár méltányolva, akár meg nem értve, de hozzájárultak úgy az unitárius, mint az erdélyi magyar művészet föllendítéséhez.

Kelemen Miklós

Az apostoli igehirdetés Jézus messiási küldetése – I. rész

A Jézus születése, földi munkálkodása és halála óta eltelt kétezer esztendő alatt a kereszténység róla megfogalmazott hitelvei folyamatosan gazdagodtak, illetve módosultak aszerint, hogy rendkívüli hatásának melyik megnyilvánulása vált idősebbé és kapott hangsúlyt. A kereszténység mai sokszínűsége és megosztottsága a mindenkor jelenre aktualizált jézusi válasz, utalás keresése mellett egyre nyomtérősebben az eredeti jézusi kijelentések és a térben és időben hozzá legközelebb álló első évszázadi nemzedékek hitének tartalma felé is fordul, hogy onnan kiindulva is mérlegre tehesse a mindenkor teológiai-krisztológiai hivatkozások jogosultságát.

Erről az első évszázadról, a Jézus útját követők hitének tartalmáról két újszövetségi forrásból meríthetünk, a Lukács szerzett Apostolok Cselekedeteiből és Pál apostol leveleiből. Ez utóbbiakat a címzett gyülekezeteken túlmenően, szélesebb körben azonban csak a második évszázad folyamán kezdték megismerni, és majd csak ezután jutottak fokozatosan egyre bővülő szerephez. A Jézus utáni első évtizedek kereszténységének tanítói, prófétái, igehirdetői a jézusi tanításokat úgy adhatták tovább a gyülekezetekben, ahogyan azokat szóbeli hagyományok, majd írott gyűjtemények (Logia) tartalmazták, aminek eredményeképp bizonyos egyöntetűség érvényesülhetett. A tanításoknak ezt a gyűjteményét az evangéliumok, legbővebben a Máté- és a Lukács-evangéliumok őrizték meg, de figyelemreméltó forrást jelenthet a századunkban megismert Tamás-evangélium is. Az eltelt két évezred alatt a Názáreti Jézus tanításait, igehirdetését illetően a kereszténység egysége fennmaradt, és a 16. századtól folyamatosan tartó sokszínűvé válás nem ezen a területen bontakozott ki döntő mértékben, hanem Jézus személyének és szerepének megítélésében, valamint ezzel együtt földi működését megelőző preegzisztenciájának, illetve halálát követő posztegzisztenciájának megváltásában. A kereszténység

mélyreható jelenkori felekezeti tagoltságának gyökerei mindemellett felismerhetők a ránk maradt források tükrében már az első évtizedek gyülekezeteinek hitében is. Ez a kezdeti sokszínűség mindaddig gazdagíthatta a kereszténységet, amíg hivatalos államvallássá nem emelkedett a 4. század második felében. Mig tehát a jézusi tanítások tekintetében nem alakult ki sem a kezdetekben, sem a jelenben mélyreható szakadás a kereszténységben, addig Jézus megváltásának a krisztológiában a kereszténység megosztottsága csak századunkban kezdett el határozatosan feloldódni, a kereszténység társadalmi szerepének érezhető gyengülése és az ökumenikus gondolkodás erősödése következett.

A 383-ban államvallássá lett kereszténység a nicea-konstantinápolyi egyetemes zsinaton 381-ben elfogadott hitelvek, dogmák egyetemleges érvényesítésére törekedett az egész római birodalomban. A kereszténység túlnyomó nagy (trinitárius) része ma is ezeken a dogmákon áll és tekinti a kereszténységhez tartozás legfőbb feltételének. A nyugati trinitárius kereszténységben érvényes és korunkban a legáltalánosabban használt Apostoli Hittvallás a Jézus Krisztusba vetett hitet három fő tételben határozza meg, espedig: először abban, hogy ő a Szentlélektől fogant és szűzi születésű egyszülött Istenfia, másodsorban, hogy a meghalt és eltemetett Jézus Krisztus harmadnapon feltámadt és felment a mennyekbe, harmadszor, hogy az Atyaisten mellől újra eljön dicsőségben itélni élőket és holtakat. Lukács második könyve, az Apostolok Cselekedetei szerint a Jézus keresztrefeszítését közvetlenül követően a Péter apostolnak tulajdonított pünkösdi beszédnek, illetve a többi péteri és páli missziós beszédnek is hasonló jellegű három tétele volt, nevezetesen, hogy a Názáreti Jézus volt az Istentől megígért és elküldött Felkent, a Messiás, a Krisztus, továbbá, hogy a zsidóság elutasította Jézus messiási küldetését és keresztre juttatta, de Isten nem hagyta őt az enyészet-

ben, hanem feltámasztotta, végül, hogy Isten üdvözíteni akarja a bűnös embert és újból elküldi Jézus Krisztust a mindenség újjáteremtése keretében.

Mielőtt az Apostolok Cselekedeteiben megfogalmazott igehirdetés tartalmát ennek a három tételnek a vonatkozásában némileg közelebről is átgondolnánk, mérlegelni kellene, hogy ez az egyetlen forrás mennyire vehető általánosan érvényűnek és nem csak kivételnek a többféle egyidejű lehetőség között. Lukács ezt a második könyvét az első évszázad kilencvenes éveiben írhatta meg, tehát legalább harminc évvel a két főszereplő, Péter és Pál apostolok halála után, akiket egyébként ő életükben nem ismert, sőt nem ismerte a többi apostol leveleit sem. Könyvének jellemző vonása, hogy egész terjedelmének egynegyed részét az apostolok (Péter és Pál), valamint István vértanú és ifjabb Jakab beszédei teszik ki, akikkel a szerző ugyancsak nem találkozhatott, hiszen a két fő apostol halála idejében szenvedett mártírhálált Jézus testvére Jakab is, Maguk a könyvben leírt események a harmincas években folytak le és biztosra vehető, hogy a beszédek írásban nem maradhattak fenn, legfeljebb legendás elbeszélő hagyományok. Felmerülhet a kérdés, hogy mennyire tekinthetők Lukács történeti beszámolóit és a bemutatott beszédek híteleseknek.

Alaphelyzetként el lehet fogadni, hogy a Jézus halála utáni két-három nemzedék ösgyűlékezetei hitének tartalmáról és a körükben folytatott apostoli igehirdetés tartalmáról egyedül ebből a lukácsi könyvből tájékozódhatunk, következésképpen, mint egyedüli forrás nélkülözhetetlen az ősi egyház hitének megismerésében. Az igehirdetést felfogható beszédek ugyan a szerző szerkesztette meg, de ezt nem tehetné úgy, hogy ne az ő korában is még élő hagyományra építkezék. Összint hangként fogadhatjuk el a szerző első könyvének, az evangéliumnak bevezető ajánlásában írt szavakat, miszerint ő maga is úgy látta jónak, hogy személyesen, pontosan utánajárjon mindannak, amit sorjában megírt tudósításában. A beszédeket ugyan Lukács szerkesztette meg, de az élő hagyományokra épített, és az általa megismert gyülekezetekben folytatott missziós igehirdetést, és az ott megformált válaszereséseket vette figyelembe. Tegyük hozzá, hogy ezek a gyülekezetek az ő idejében már kevés kivétellel pogány- és hellénizáló gyülekezetek voltak, a héberizáló kereszténység csak megfoghatott kisebb részeket képviselt.

Az apostoli igehirdetés első fő kérdését a Názáreti Jézus messiási, krisztusi küldetésének hittel való elfogadása és továbbadása jelentette. Az ősegyház ebben a tekintetben teljesen egységes volt. A szinoptikus evangéliumi hagyományban a tanítványok nevében is maga Péter igazolta Jézusnak, hogy az ő hitük szerint „Te vagy Krisztus” (Mk. 8, 29). Pál apostol is úgy értelmezte Isten akaratára visszavezetett küldetést, hogy Krisztus szolgáljaként az ő kinyilatkoztatásából kapott evangéliumot kell hirdetnie (Gal 1, 12). A János-evangélium himnikus eredetű bevezetőjében is az áll, hogy Isten kegyelme és igazsága Jézus Krisztus által jelent meg (Jn 1, 17). A történeti Jézus és a hit Krisztusa közötti megkülönböztetés, amely a 19–20. századok krisztológiájának egyik fő

problémáját jelentette, az első században még egyáltalán nem létezett. A márkai evangéliumi hagyományban a történeti Jézus egyértelműen a hit Krisztusa is volt. Pálnál a Krisztus Jézus elnevezés eleve feloldotta az élő Jézus és a feltámasztott Krisztus szembeállításának lehetőségét. A János-evangélium szerint is a Názáreti Jézust Isten Fiaként és az Atya küldöttjeként tanúsította saját tanítványainak Keresztelő János.

A Názáreti Jézusnak egyöntetűen a Krisztusként, a Felkentként, a Messiásként való megváltása mellett már az ösgyűlékzet hitében is felismerhető volt a későbbi és a mai mindhárom fő krisztológiai iránynak egyidejű és párhuzamos létezése. A Názáreti Jézus Krisztus-volta már küldetésének teljesítésével beigazolódtott, aminek alapján tehát a földön működő, tanító, gyógyító, Istent és Isten országát kijelentő Jézus itt, földi emberi életében a Krisztus volt úgy, ahogyan Péter és a tizenkettő Cezarea Filippinél már egyértelműen meg is vallotta. A János-evangéliumban Péter Jézus kérdésére válaszolva hitüknek és hűségüknek az indítékát is megjelölte: Az örök élet beszéde van nálad, és mi hiszünk és tudjuk, hogy Te vagy az Istennek Szentje (Jn 6, 68–69). Az Apostolok Cselekedeteinek tanúsága szerint az apostoli igehirdetés egyértelműen ezt az egyfokozatú krisztológiát, a földi működésében már a Krisztusnak bizonyult Názáreti Jézust hirdette. Ez a krisztológiai irány érvényesült az első század ősegyházában, és a szerző voltakképpen ezt építette be a Pálnak tulajdonított beszédekbe is, minthogy Pál tényleges igehirdetését és krisztológiáját nem ismerhetett. Pál leveleiben azonban egy másik krisztológiai irány már az első generáció korában formát kapott, amelyben a Názáreti Jézus krisztussága a keresztálal és a feltámasztás révén kapott az Atyától bizonyoságot. Ez a krisztológia a krisztusság elnyerését a földi életen túlra helyezi, és egy második fokozatú, második lépcsős krisztológiát jelent, ahol a Názáreti Jézus egész munkálkodásának lényegét nem Isten és Isten országának kijelentése adja, hanem az engesztelő áldozatként vállalt megváltó keresztálal. Ez a krisztológiai irány, mint a kereszt-krisztológia a kereszténység túlnyomórán nagy részében mindmáig meghatározó jelentőségű. A fent említett két krisztológiai irány (ti. a küldetési és a kereszt-krisztológia) mellett párhuzamosan, kevésbé elterjedten ugyan, de a jánosi körben, a jánosi iskolákban olyan krisztológiai irány is érvényesült, amely a Názáreti Jézus krisztusságát már földi működése, illetve születése előttre is vallotta, azt állítva, hogy az Isten mellett kezdettől fogva létező Logosz (Szó, Ige) testesül meg benne. A trinitárius kereszténység nagy hitvallásában (Nicea-konstantinápolyi) ez a krisztológiai irány a legáltalánosabb érvényű. Ezt a jánosi megfogalmazás három lépcsős, harmadik fokozatú krisztológiát a megtestesülési-inkarnációs krisztológia jelenti, amely az első század apostoli igehirdetésében úgyszintén nem fedezhető fel, de a 4–6. századi egyetemes zsinatok óta a trinitárius kereszténységben általános érvényre jutott.

Az apostoloknak zsidókhöz intézett beszédeiben nyomatokat kapott az a szándék, hogy Jézus küldetését az őszövetségi szövegek szerint Isten ígéretere

vezessék vissza. Már a Mózes nevét viselő könyvekben leírták a szerzők, hogy Istentől olyan ígéretet kapott Mózes, miszerint hozzá hasonló próféta támaszt majd Izraelnek saját népéből (5 Móz 18, 18). Egy ezredévi idő alatt a zsidóság várákozásai egyre változatosabbakká alakultak. Ezsaiás úgy jövendöl Isten Szolgájáról, hogy Isten választja majd ki a nép fia közül, és ajándékozza meg saját Lelkéből. Közelítve az Ó- és Újszövetség érintkezésének (intertestamentális) korához, Dávid könyvében az Emberfia már mitológiai vonásokat kap a szerző látomásában. A várákozás nem csak az idő függvényében tükröznek változatosságot, de a zsidóság társadalmi rétegződése szerint is. Jézus korára a farizeusi és szadduceusi körök egy Áronhoz hasonló papi messiást vártak, míg a zéloták katonai-politikai Dávid-sarjait. Az esszénusok várákozásában mindkét messiási értelmezés együtt szerepelt. A nép pedig hol Illés, hol Mózes, hol Dávid visszajövetelét várta. Jézus önmagára az ezsaiási Isten Szolgája és a dánieli Emberfia vonásait vonatkoztatva, de valóságos ember-voltának bármiféle mitologizálása nélkül.

A apostoli beszédek tanúsága szerint Jézus messiási voltának igazolásában – a zsidó hitű hallgatóság felé – az írásk jelentették az alapot, vagyis a Jézust Krisztusnak valló hívők az ószövetségi könyvekben leírt próféta jósálatokat vonatkoztatták a Názáretire. Az apostoli ígehirdetésben Jézus isteni küldött voltának, krisztusságának igazolását szolgálták az általa adott jelek és tett csodák, amelyekkel ő az Atyától kapott erőnél fogva hajthatott végre. Az apostolokról szóló hagyományban maguk az apostolok is azzal tudták meggyőzni az őket látó és bennük hívő embertársakat, hogy rendkívüli, természetfeletti csodákban mutatták meg Jézustól kapott küldetésük hitelenségét. A tanítványok és az apostolok számára, akik személyesen ismerték Jézust és anyját, Máriát, valamint testvéreit is, a valóságos hús-vér ember Názáreti volt a várt és elküldött Felkent, Messias, Krisztus. Biztos, hogy sem maga Jézus, sem pedig anyja meg testvérei nem beszélhettek nekik sem a Szentlelektől fogantatt, földi apa nélküli szüzi születés csodájáról, sem pedig arról, hogy születése előtt Jézus preegzisztens már a kezdetől fogva az Atya mellett létezett volna. Az apostolok beszédeiben Jézus krisztusságához a pogányok felé nem az írásk jósatai és nem a látott csodatételek adták az alapot és az értelem, hanem a jános evangéliumi hagyomány fentebb már idézett mondata, amely szerint: Örök élet beszéde van nálad. Erre a tapasztalatukra építve vallották őt az Isten Szentjének.

Az apostoli kor utáni nemzedékeket az apostoli hit egyszerűsége nem elégíthette ki, és részben a környező misztériumvallások, részben a görög gondolkodás hatására egyre színesebbé és ugyanakkor titokzatosabbá és elvontabbá is módosították az evangéliumok és az apostolok hagyatékát. Az írásk jelzései és a végbevitt csodák világi megtapasztalásán túlmenő, égi eredetű, és emberi világon kívüli és felüli jegeket kerestek Jézus krisztusságának bizonyításául. Az eredeti evangéliumi hagyományhoz legközelebb álló Márk-evangélium Jézus útjának kezdő határköveként a megkeresztelkedést, lezáró határköveként pedig temetését és a követő harmadik

napon üresen talált sírt jelölte meg. A későbbi evangéliumok mind a kezdő, mind a lezáró határkő elé illetve mögé utalólagosan a hit keretében kialakított legendákat építettek. A Máté és a Lukács szerinti evangéliumokban már megformálva olvasható az anyagi üdvözet, amely tudatja Máriával szüzi születésre való isteni kiválasztottságát, azt, hogy elsőszülött gyermekének nem lesz földi apja, hanem a Szentlelektől fog majd megfoganni. Ennek a 4. századi zsinati dogmának sem az apostoli ígehirdetésben, sem Pál leveleiben, sem a János-evangéliumban nincs nyoma, következésképpen minden szépsége és megindító ereje ellenére sem állítható, hogy kötelező megvallása elengedhetetlen feltétele lenne a Jézusba, mint az elküldött Krisztusba vetett hit igazának.

A kereszténység kétezer esztendő s útjának mai szakaszában, a gondolkodás és az ismeretek két évezreddel ezelőtti még beláthatatlan fejlődése nyomán, a hit megvallásának keretei és tartalma nem maradhatott változatlan. A vallások számára az állandóság a bizalom egyik alapját jelenti, így érthető, hogy fenntartásokkal és nagyfokú meggondoltsággal hajlandók hittételeik megreformálására, a társadalomban megformálódó új paradigmákhoz való igazodásra. Egyrészt a reformgondolkodás kikerülhetlensége, másrészt a változtatásokkal szembeni ellenállás együttes jelenléte eredményezhette a dogmák, a hittételek hierarchikus rendjének elgondolását. Eszerint vannak a kereszténységnek olyan hittételei, amelyek az egész hitrendszer alapját jelentik, ezért mindenképpen fenntartandók, míg vannak olyan, kevésbé megingathatatlanok, amelyek tekintetében a tudomány fejlődése, a bibliikatitási eredményei, az ökumenikus együvértartozás érdekében nagyobb fokú rugalmasság tanúsítható. A krisztológia vonatkozásában a Názáreti Jézus krisztusként való megvallása ilyen vitathatatlan és általános alapfeltétel jelent. Abban a tekintetben azonban már lehetnek különbségek, hogy miben látják ennek a krisztusi méltóságnévnek a tartalmát. A nyugati hagyományos kereszténység Jézusnak a valóságos emberi természetén túl valóságos isteni természetet is tulajdonít. A keleti ortodoxia Pantokrátorként a mindenség Urának vallja a Krisztust. Az unitarizmus a valóságos ember Jézust vallja a Krisztusnak, ami egyben azt is jelenti, hogy az unitárius kereszténység maradt legközelebb az apostoli ember-Krisztus hitfelfogás mellett, míg a kereszténység túlnyomó nagy része továbblépett, és a 4-6. századok zsinatain krisztológiáját újjáformálta. A 16. században a reformáció radikális irányaként az unitarizmus – leginkább ragaszkodva az evangéliumok üzenetéhez, és ugyanakkor a reneszánsz és a humanizmus felé is a legnyitottabban – egyáltalán nem a hit Krisztusával szemben fordult a történeti Jézus felé, hanem az apostoli ígehirdetéshez hasonlóan a történeti Jézusról vallotta és vallja azt, hogy Istentől kapott küldetését éppen földi életében, Istennek és Isten országának azóta is érvényes kijelentésével teljesítette, nemcsak a hit Krisztusaként, hanem a történeti Krisztusként, elválaszthatatlanul a történeti Jézustól. Ezt vallották lényegében az őseghház apostolai, és ezt vették át – Dávid Ferencet és Enyedi Győr-

gyöt követően – négy évszázadon át a mi korunkra is érvényesen az unitárius igehirdetésben, összhangban mind Szentábrahámi, mind pedig Varga Béla teológiai-krisztológiai megnyilatkozásaival.

Jézus Krisztus valóságos ember-volta két szempontból is meghatározó a keresztény hit és életvitel számára. Ha valóságos Isten is lenne, ha nem földi anyától és apától született, antropológiailag és biológiailag nem hoznánk hasonló lett volna, hanem emberfeletti és természetfeletti eredetű lény, akkor nem lehetne a mi emberi életünkben is költözhető út, igazság és élet, amit éppen ő jelentett ki a benne hívőknek és őt követni akaróknak. Ha nem lett volna valóságos ember, akkor hogyan lehetne az ő útját követve felépíteni Isten országát az emberi világban, amelyről ő maga mondotta, hogy itt a földön kell felépülni, az emberi társadalomban. Az ő szavai szerint Isten Országát itt van közöttetek (az ő megkezdett küldetésével), és itt teljesedhetik be tibenetek (a szeretet két – tőle kapott – fő parancsolatának teljesítésével). De hangsúlyozni kell Jézus valóságos ember-voltát a világról és az emberről kialakult mai gondolkodásunk keretében is. Isten nem kész befejezett világot teremtett, hanem egy dinamikus keletkező – létező – pusztuló világot, amelyben az ember megjelenését és létezését is a dinamika, a fejlődés, különösképpen a gondolati, érzelmi fejlődés kíséri és kíséri.

A gondolkodó mai ember (a homo sapiens) múltját legfeljebb évtizedekben jelölhetjük meg, amelyhez az élet félmillió éves útján érkezett el. Fejlődése során az ember az időszámításunk előtti évezredben jutott el az isteni és az emberi transzcendens lé-

tezés olyan gondolatára, amely a mai nagy világvalóságok (a zsidó-keresztény egyistenhit, a görög filozófiai istenhit, a buddhista reinkarnációs lélek-hit) születéséhez vezetett. Az intertestamentális korban bontakoztak ki az eszkatologikus, egy új világrendet remélő várakozások, amelyekhez az isteni küldetés, a messiás érkezésének reménye is társult. Ennek a helyzetnek a felismerése, és saját személye erre szóló isteni kiválasztottságának hite vezette a Názáreti Jézust ahhoz a fellépéshez, amely a nyugati társadalmakban máig is ható világtörténelmi jelentőségű gondolkodási-érzelmi-vallási fordulathoz vezetett. A kétezer éves keresztény múlt felé visszatérintve, a mai hit számára nem az őszvetségi próféták jóvondolói igazolják Jézus krisztusi küldetését, és nem is azok a természetfeletti csodák (vizenjárás, halott-feltámasztások), amelyek nem illeszthetők be az emberi képességek és lehetőségek kereteibe. A mi számunkra – és úgy hisszük, minden keresztény számára is – Dávid Ferenc adta a krisztológia modern felfogását és meghatározását (a De Dualitate-ban) miszerint: A Krisztusban való hit nem más jelent, mint hitet az Atyának a Fiú által megjelentetett bizonygató életében. A Fiú, a Názáreti Jézus tárta elénk és jelentette ki mindenkor követőinek a keresztény egyistenhit lényegét, amelyet hitvallásszerűen ma így fogalmazhatnánk meg:

Hiszünk az élő egy Istenben, a világmindenség teremtető, megtartó és beteljesítő Urában, aki minden ember mennyei Atyja, és aki lélek, igazság és szeretet.

Dr. Sztankóczy Zoltán

Az Unitárius Egyház 2000. november 25-én Kolozsvárott tartott millenniumi zsinatának ünnepi nyilatkozata

Az Unitárius Egyház az ezredforduló alkalmából rendezett millenniumi ünnepi zsinatán, Isten iránti hálával emlékezik meg Jézus születésének és a kereszténység megalakulásának 2000. évfordulójáról.

A nevezetes évforduló alkalmával megnyugvással állapítjuk meg, hogy a keresztény egyház, a Jézus evangéliumának hirdetésével és munkálásával egy új, magas rendű élet- és világsemmellett, valamint értékrenddel ajándékozta meg az emberiséget, és erősít az emberi élet s benne a jézusi eszmények és a keresztény értékek munkálásának szolgálatába állította. S ha két évezredes történelme folyamán nem is tudta töretlenül betölteni ezt a hivatását, de minden igyekezetével szolgálta és azok megvalósítására törekedett.

Az ezredforduló határátkövénel büszkén valljuk, hogy a kereszténység nagy családján belül Unitárius Egyházunk is a maga 432 éves történelme folyamán, 2000. november 25.

lyamán, minden mellőzése és számbeli kisebbsége mellett is méltó módon járult hozzá az erdélyi, a magyar és egyetemes keresztény kultúra értékeinek gyarapításához. Már megalakulásakor kihirdette az ember legalapvetőbb jogát biztosító vallás- és lelkiismereti szabadság törvényét, amelynek mindvégig következetes hirdetője és szolgálója volt.

Ebben az ünnepi érzésben ma is hirdetjük egyházalapító püspökünkkel, Dávid Ferencel együtt, hogy „A hit Isten ajándéka”. Magunkénak valljuk a közeli és távoli múltból mindazokat a jézusi (keresztény és unitárius) értékeket, amelyek a jövőt szolgálják, és amelyeknek szellemében még az eddigieknél is fokozottabb mértékben vállalkozunk az Isten és ember szolgálatát, egyházunk és népünk javára.

Erre a szolgálatra kérjük a mi egy Istenünk gondviselő áldását és megtartó segédelmét.

Dr. Szabó Árpád
püspök

Balogh Ferenc
főgondnok

Dr. Kisgyörgy Árpád
főgondnok

Dr. Rezi Elek

főjegyző

Andrási György

előadótanácsos

KULTÚRA ÉS VALLÁS

Farsangolás évadján

Lexikoni meghatározás szerint a farsang vízkereszttől hamvazószórdáig, vagyis január 6-tól a húsvét előtti 40. napig terjedő időszakot jelöli. Hagyományai a kereszténység előtti régmúltba nyúlnak vissza. A római birodalom tavaszváró ünnepe, a „szaturnália” szertartásainak maradványait fedezhetjük fel a ma is élő farsangi szokásokban. Lényegük a sötétség, a gonosz elűzésének vágya, és az életet adó fény, a tavasz köszöntése. Érthető módon a népi kultúra őrizte meg, és új meg új vonásokkal gazdagította a hagyományt.

A magyar elnevezés a német „Fasching”-ből ered, de viszonylag korán – legalábbis Erdélyben – már a XVI. században mai formájában fordul elő. Szabó T. Attila: Erdélyi Sztörténeti Tárának tanúsága szerint a legkorábbi írott adat 1562-ből származik.

Európa déli országaiban vagy az újlatin Dél-Amerikában az ünnepségsorozat neve „Carnaval”. Ezt az elnevezést valószínűleg arról az ókori hajót ábrázoló szekerről kapta (carrus navalis), melyet az álarcos és állati jelmezeket öltő tömeg vidám dalokat énekelve, sokszor vaskos tréfákat űzve vontatott végig az utakon.

Hazánkban a legszívósabban – bár már csak turista-csalogatóként – a mohácsi „Busójárás” maradt fenn, de Erdélyben, egyes zárt székely közösségekben vagy a hagyományörző voltárú híres Széken még élő szokás nemcsak a táncos mulatság, hanem a „maszkurába” öltözés, egymás megtréflése, íjesztgetése. Nagy Olga, erdélyi néprajzkutató „Paraszt Dekameron”-jában bőven találhatunk csipős farsangi tréfákról, csínytevésekről szóló történeteket. Ízelítőül álljon itt egy hiteles adatközlő, a néhai Győri Kali néni emlékezése a székeli farsangról:

„Nálunk Széken, mikor a Vízkereszt napja eltelik, vagyis január hatodika, attól fogva megkezdődik a nagy bolygó, zajos farsáng. Ahogy este van, mindenki azon van, öltözzék farsángosnak fonóba: asszonyfonókba, leányfonókba elmenni. Itt aztán az a szokás, mihent menyen elől egy, aki nem farsángos, az egy fiatalabb fiú, kopogtat, bemenyen:

– Valami idegen szállókat béengednek?

– Be, szívesen, jöjjenek be!

S ahogy bemennek, akkor azok az arckor leterítve a farsángosoknak (ilyennek, csúnyának, szebbnek öltözve, melyik hogy), mindjárt állanak fel, táncoltassák meg a farsángosokat, az a szokás. Aztán van, hogy öt-hat rendbéli egyik menyen, a másik jön. Egyik elvégezte már a sok táncot, a másik akkor ment, akkor kezdett belé, hogy majdnem egész este a táncolás van. Többnyire csak nótaszó mellett. Közbe megcsik, hogy valamelyik estén táncot rendeznek. Akkor még jobban járnak a farsángosok, mert tánc van, s pont zene mellett táncolhatnak. Megtörtént: emberek is meg aszo-

nyok, menyecskek, akiknek a nagy gond vagy már az öregség nem nyomja el a kedvét, felöltöznek, s olyan élvezet! Kitáncolja magát, s kikévedkeskednek, s jó.”

A farsangi bábozás szokása persze a városi polgár számára is üdítő kikapcsolódást jelentett az unalmas, hosszú télben. Báloznak ma is az emberek, de ez már csak egyik, s nem is mindenki számára elérhető szórakozási alkalom.

De milyen is lehetett egy régi, „igazi” farsang? Mi csak egy kis „kóstolót” szeretnénk adni belőle, büszkén idézve fel régi irodalmunk egyik gyöngyszemét, amely szellemes, fordulatos mese keretében jelenti meg a XVIII. század végéi társasági szokásait, farsangi mulatozását, a divatos táncokat, társasjátékokat, nem utolsósorban a nagybőjtöt megelőző nyenckedő eszem-izsomot. Ki ne ismerne Csokonai Vitéz Mihály verbő karnevali történetét, amely Dorottyával és pártában maradt leánytársaival esett meg a kaposvári farsangon? Mulatságos társadalmi szatíra is egyben ez a mű. Mindenki felvonul benne, aki csendelhetetlen szereplője egy vígposznak: istennők, gráciák, hetvenkedő, léhűtő gavallérok, kacér szépasszonyok, férje vadászó dámák, csatázó seregek, diadalmak és kudarcok s végül istennő segítségével a boldog megoldás.

Csokonai tettetett komolysággal ajánlja művét a Múzsának segítségért kérve az események méltó megírásához:

„Éneklek a farsáng napjait s Dorottyát,
Ki látván a Dámák bajos állapotját,
Carneval s az ifjak ellen feltámadva,
S diadalmat is nyert pártára únt hada.
Oly lármát, zendülést, viadalt beszélék,
Amilyet nem láttam mióta csak élek,
Amilyet nem említ semmi istória,
Meg nem merne tenni maga a francia:
Miként insurgála amazon módjára
Egy nagy dáma-tábor Carneval hadára.
Vágha méltóképen le tudám rajzolni,
Milyen vítézséggel tudtak ők harcolni,
S miket vittek véghez felforrott mérgekbe. –
Hát férhet ily harag anygali szívekbe?
Igazán, hogy minden századnak a végén
Nagy dolgok esnek meg a föld kerekén!”

Megerkezék Carneval fényes, vidám kíséretével, hogy számba vegye az új menyecskeket, nemkülönben a pártában maradtot dákákat is. Van szégyenkezés, sértődés bőven. Égi hatalmak is szíjtják a haragot Dorottya szívében:

„Miért juttattatok hatvan esztendőre,
Ha szert nem tehetek egy rossz főköltőre?
Vártam, sokat vártam, azt nem mondhatjátok;
Várom bérét héd mért meg nem adjátok?
Mindég jó hiszemben ültem az adventet,
Hogy tán tesz egy kőrő nálam complimentet;
A farsangot mindég töltöttem vígsággal,

*Hogy tán nem gyötörtök többé a lyánysággal;
Mit ért? Nem is véltem s már itt volt a hűshagyó,
Hűshagyó! Hűshagyó! Engem itthon hagyó!
Mivel érdemltem? Egek! ugyan mivel?
Lám lett volna mivel, csak lett volna kiül."*

A hősnő harcra tüzei sorstársait. Bohókás harc események, vágások és visszavágások közepette telik a bái éjszaka. Végül az ifjak vezére, a csintalan Apor kegyetlen taktikáit eszel ki. Álságos megballással szólítja meg a harcos amazonokat:

*"Tudjuk, miért vagytok haragban erántunk;
Mert véletek nagyon hidegképen bántunk:
Nohát ezen vétünk jóvá tételére
Én, mint a farsangi tábor fővezére,
Még ma egy kisasszonyt kívánok elvenni;
S tudom, vítezim is mind így fognak tenni –
De én annak adom cserébe szívemet
Aki legelőször megcsókol engemet."*

Édes kotlás anyjok egy kortyogására
Hogy fut a sok csirke egy szem gabonára:
Minden kisasszonyok akként tódulának
Legelső csökjára Opor orcájának. –
Senki sem ügyelt már zászlóra vagy sorra:
Isten hozzád jó rend! hajde mind Oporra!
Sztintúgy rúgták egymás cipellője sarkát,
Tapodták, hasgatták egymás sleppje farkát;
Az első hátráltak az utólmenőket,
A hátulsók visszahúzták az elsőket;
Lármáztak, zajgattak, porfellegert vertek,
Asztalt, széket, bögöt, cibalmot levertek.
Tört a pohár, palack, tányér, táca csörgött:
Ugattak a pudlik; ajtó, ablak zörgött.
Ifjúként szaladtak még a vénlankat is.
Sem hadnagy, sem svadrom, sem rend. Sőt
magok is.

*A dívánt emelő szűzek elfutának,
S keze, lába kitört marsal Dorottyának."*

Am megjelenik tündöklő kíséretével Vénusz is, hogy isteni hatalmával rendet teremtsen és megbékéltesse a szembenállókat. A gráciák pedig az ifjúság szépséges varázsával ajándékozzák meg a dámaikat:

*"Szépek! Ajándékot tőlünk is végyetek,
Hogy e jeles napról megemlékezzetek.
Termetetek deli, orcadó kellemes,
Szívetek érzékeny, és elmétek nemes,
Szemetek tűz legyen, rózsza ajakotok,
Hulló-hó kebletek, muskotály csókokotok;
Vén, komor, formátlan ne legyen köztetek:
Egy szóval mi hozzánk hasonlók legyetek.
E szókra a felhő őket bétértíté,
Tetszetses ifjakká tevő, s megszépíté.
Ezért oly gyönyörűk a Somogy dái,
Mert ők a Gráciák igaz copái."*

Dorottya levété a vénsg szőnyegét,
Mint a kigyó szokta téli lebernyegét,
Bételének gyenge hússal agg ráncai,
Kinővének mind a harminckét fogai,
Felderült ajakán friss rózsák nyílának,
Szemein idegen lángok lobbanának,
Ősz haja tündöklő bársonnyá barnúla;
Szíve benn repesett, teste megújula.
Egy szóval belőle – csudáltam magam is –
Delibb dáma váleik mintsem Semiramis."

Most már nincs akadály a párták
fököttökkel cserélődjenek fel nagy hirtelen.

Így esett hát meg a vig kedélyű Csokonai képzletében a híres farsang Somogyban. Hősnője, Dorottya pedig napjainkig a kaposvári bálok névadója és jelképes védnöke.

Dr. Lőrincz Ernőné Kelemen Ildikó

Olvasói levél

Örömmel olvastam az Unitárius Élet 2000. decemberi számában a megemlékezést Remetei Filep Imre püspöki helynökünkről, s örültem, hogy olyan nagy számban vettek részt híveink az emlékstentiszteleten a Nagy Ignác utcai templomban, ahol Orbókné Szent-Iványi Ilona méltóképpen emlékezett a nagy elődre.

Sajnos, egyre kevesebben vagyunk, akik emlékezhetünk még Filep Imre bácsi karizmatikus egyéniségére, csodálatos igehirdetéseire. Nála konfirmáltam, s még ma is jó barátaim, akikkel megalakítottuk Imre bácsi mellett az akkori Ifjúsági Kört.

Filep Imre kiváló egyéniségének volt köszönhető, hogy Magyarországon elismerték az önálló Unitárius Egyházat, tiszteletet vívott ki ökumenikus körökben, belföldön és külföldön egyaránt. S az ő fáradhatatlan munkájának volt gyümölcse, hogy egyházunk megkapta, mint önálló egyház, az önálló püspökség jogát. Sajnos, püspökké szentelést már nem érthette meg. Őt az egyházvezetői székben dr. Ferencz József követte, akit püspökké szenteltek, s Bartók Béla főgondnokunkkal vezette az egyházat.

Nekünk, akik már másod-, vagy harmadgenerációs erdélyi unitárius családokból származunk, fontos

dolog, hogy magyarországi egyházunk nagyjainak életéről, munkásságáról is halljunk és olvassunk.

Szívesen forgatom Bencze Márton püspök úr teológiai írásait tartalmazó kötetét és Kászoni József lelkész úr nemrég megjelent predikációs könyvét. Szorgalmazni kellene a magyarországi unitarizmus történetének megírását is.

Befejezéskeppen, **elmaradt köszönet** címen, szeretném megköszönni – a teljesség igénye nélkül – azok munkáját, akik az elmúlt évtizedekben oly sokat tettek egyházunkért:

Bencze Márton püspök, 57 évi egyházi szolgálat, Szász János lelkész, 54 évi egyházi szolgálat, Huszti János 45 évi egyházi szolgálat, dr. Jakab Jenő, Orbókné Szent-Iványi Ilona, 25 évi egyházi szolgálat, dr. Sztankóczy Zoltán, dr. Kis Zoltán, Török Tamás, Utó Lajos, dr. Nyiredy Szabolcs, Dr. Lőrincz Ernő, Orbók Attila, ifj. Bencze Márton, Bencze Franciszka, Gazdag Árpád, és mindannak az 50 zsinati-főtanács tagnak, akiket az elmúlt évi Főtanácsos leváltottak, s az elmúlt évtizedekben hűségesen képviselték egyházunk érdekeit.

Schmidt Gábor

Teremjünk gyümölcsöt!

Textus: Lk 13,6-9

Beszédem alap gondolatául választott példázatot Jézus a korabeli zsidósághoz intézte. Elítéli őket terméketlenségükért. Isten türelmességét majd – abban az esetben, ha nem teremne meg a várt gyümölcs – Isten ítéletét hirdeti. Jézus ítéletet hirdet, annak ellenére, hogy a zsidók látszólag nem voltak terméketlenek. Elvégezték mindennapi tevékenységeiket, foglalkoztak a törvénnyel, és be is tartották azt. Az ítélet mégis elhangzik, mert Jézus egy új szemléletet vezet be. Valami többet vár a zsidóságtól. Többet vár a törvény pusztá betartásánál.

Mi lehet ez a többlet, miért nem hozta meg a zsidóság a várt gyümölcsöt? – tehetjük fel a kérdést.

Testvéreim! Bizonyára mindannyian éreztétek magatokat haszontalanoknak. Még akkor is, ha az élet által kirott mindennapi kötelességeiteket elvégeztétek. Még akkor is, ha megteremtettétek magatoknak életfeltételeket. Mert ha őszintén magatokba néztek, akkor éreztétek sokszor, hogy mindez nem elég, hogy többre hívatotok, esetleg nem volt elég erőtek ezért harcba szállni.

Az ember az egyetlen lény a földön, akinek szorosabb értelemben tettei vannak, aki munkát végez, mondhatni olyan tevékenységet, ami nem igazán felel meg ösztöneinknek, hiszen a munka igen gyakran nem kívánt tevékenységet jelent. Viszont csak nekünk, embereknek adatott meg az a kiválság, hogy hivatásunk és küldetésünk legyen, ami kárpótol a fadsáért, könnyűvé teszi annak teljesítését. A hivatás, a célunk a szeretete tud felülemelni minket saját kicsinyes körünkön. Az élet egyedül értékét az embertársaink, Isten és a világ iránti szolgálata adhatja. Semmiféle más magatartás nem jogosult számunkra. Csak így lehetünk önmagunknál többek, csak így emelkedhetünk felül korlátainkon, tágasabb tér csak így nyíltat előttünk, csak így hozhatjuk meg a várt gyümölcsöt.

Lelki világunkat gyakran a Földhöz hasonlítottam. A Föld a saját tengelye körül forog, de egyúttal a Nap körül is. Ha megfigyeljük a „Nap” körüli forgásunkról, ha csak önmagunk körül forgunk, elvégzendő munkáinkkal csak a magunk érdekét szolgáljuk, akkor olyanok vagyunk, mint a terméketlen fűgefű, érdekesek vagyunk a kiválság!

Korunk egyik jellemzője, a mindennapi kötelező tevékenységeink kivül, az érdektelenség, a tuncság és a feleslegesség érzése, mely a legtöbb szegénytelen és nyomorúságos emberi helyzetnek az oka. Szörnyű lehet azt érezni, hogy szinte feleslegesek vagyunk, nincs küldetésünk. És ez okozta ürt legtöbbszor haszontalanságokkal pótoljuk, melyek nem termelik ki a maguk gyümölcsét.

Gyakran virágba borulunk, de a termésig nem jutunk el. Virágzunk, apró örömeket gyűjtögetve, de ezek az apró örömek nem állnak össze egészszé! Szétfolynak újjaink között, mint ahogy a földre esett higancsepp millió darabban folyik szét. És egyszer csak rábredünk valamire. Rábredünk arra, hogy hiányzik valami. Hiányzik életünk közepé!

És nem csodálkozhatunk az isteni ítéleten. A gyümölcsötlenység haszontalanságot jelent. A haszontalanság végső soron fölöslegességet, a gyümölcsöt pedig ezért ítéli önmagát kivágsra.

Úgy érzem, hogy nagyobb kellene tennünk az életet önmagunknál. Egy igaz emberi élet többletet vár el tőlünk, azt a többletet, mely kötelező tevékenységeink mellett és azok fölött áll. Kell engednünk, hogy a megismert valláserkölcsei értékek diadalra jussanak bennünk, és ezeket Isten, ember és a világ szolgálatába kell állítanunk.

Életünk Istentől kapott ajándék, és nekünk kötelességünk hű szolgálatot sáfárkodni vele. Az evangélium intése ez: hasznosan élni! Ezt tartjuk legfőbb kötelességünknek.

Az egyik író könyvében olvastam azt a gondolatot, mely a munka, az élet értékének gyönyörű meghatározását nyújtja e szavakban: „Tartozunk egy reánk bízott élet egész tőkéjével, s kötelesek vagyunk azt naponkénti részletekben híven törleszteni”.

Igen, tartozunk életünkkel Istennek, és ha nem sáfárkodunk vele bölcsen, akkor elvesztjük azt, és nem hozzuk meg a megfelelő gyümölcsöt. Eszrevétlenül múltak el napjaink, éveink, és mi észre sem vesszük, hogy úgy igazán kimaradunk belőle. Terméketlen életünkben észrevétlenül hullnak ki embertársaink, észrevétlenül hull ki Isten. És nyugtalanít is minket az elveszett idő gondolata. Az az idő tekinthető elvesztettnek, melyben nem igaz emberként élünk, melyben igazán nem alkotunk. Az idő számunkra legtöbbször nem úgy telik el, mint betélsimít, gyümölcsöt hozó lehetőség, hanem mint ami megüresít. És adja Isten, hogy idő telteivel ne kelljen így felkiáltanunk: Istenem hiába éltem, elrontottam az életem! A rostáló és megmérő időről Ady Endre így ír egyik versében: „Kezdedben óriás rostával / áll az idő és egyre rostál. / Világokat szed és rostál ki / Vidáman és nem keseredve / s búsl csak az, akit kihullat. / S aki kihull, Megérdemelte. / Az csutát az idő nem szánja.”

Úgy érzem, hogy a rostáló időben Isten hűdódik meg. A rostáló idővel Isten ideleget mérlegel valóságba meg, mellyel szüntelenül mér, ítéletet alkot rólunk. Természetesen az idő rostája egyháza, népe, nemzetre is érvényes.

Istenünk azonban türelmes és szerető Atya is egyben, és ő mindig esélyt ad nekünk az újrakezdéshez, vagy az elkezdéshez. Igaz ugyan, hogy bűnhődésnek kellene elmaradt gyümölcsünk miatt – és folytonosan bűnhődünk is –, de a teremtéshozni soha nem késő. A gazda sem vágja ki a terméketlen gyümölcsfát, hanem újra beoltja, és várja a termetést. Isten is így tesz velünk.

Az idő mérlegén álva meg kellene ragadnunk az alkalmat és lehetőséget, amit az Isten biztosít nekünk. Azt, hogy mindig elindulhatunk, bármikor munkába állhatunk.

Máté Ernő

IFJÚSÁGI OLDAL

Újra köszöntöm minden fiatal barátomat és a felnőtteket, akiknek azért szől ez az oldal, hogy megismerjék ifjúságunk munkáját és programjait. Megpróbálunk változatos találkozókat szervezni. Ezekről olvashatnak Schmidt Dániel tavalyi beszámolójában, ahol már az idei összejövetelekre is felhívjuk a figyelmet.

Röviden szeretném még három tavalyi programunkról beszámolni. A jövőben örömmel fogadom bárki véleménybeszámolóját, illetve híreket minden (budapesti és vidéki) ifjúsági munkáról. (Levelezési cím: Brock Enikő, 1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2-4.)

Végül köszönetet mondok mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy újra lehessen ifjúsági oldal az Unitárius Életben!

Schmidt Barbara

Polgárdi

2000. november 25-én Máté Ernő dunántúli gyakorló segédlelkész meghívására négy budapesti és három pécsi fiatal Polgárdiba utazott. Célunk a Polgárdiban lévő unitárius templomhoz tartozó ház lakhatóvá, illetve otthonosabbá tétele volt. A kezdeti nehézségek ellenére (erre legjobb példa az itt látható fénykép, ahol jól kivehető, miképp kezdte lelkészünk a vakolást) megindult a munka: ablaktisztítás, szekrényjavítás, vakolás. Estére már olyan szépé varázsoltuk a házat, hogy alkalmas lett vendégek fogadására. Néhány unitárius barátunk látogatott meg minket Székesfehérvárról. Kis bulizás majd nagy alvás után másnap folytattuk a munkát, ami már inkább csak apró szépítgeből állt. Ha kíváncsiak vagytok rá, gyertek el és nézzétek meg! Polgárdi szerintem akár egy nyári táborozásra is alkalmas lenne. Ha csak annyit árulok el, hogy közel van a Balaton...

Schmidt Barbara

Erdély

2000. augusztus 24-27-e között, Vargyason rendezték meg a XXIV. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferenciát. A konferencia témáját történelmi aktualitás adta, a millennium, azaz a magyar államalapítás ezredik évfordulójából. Ezzel párhuzamosan ODFIE-centenárium, a Dávid Ferenc Egyet Ifjúsági Köre megalakulásának százéves évfordulóját ünnepelte. A négynapos konferencián több mint négyszáz fiatal unitárius vett részt, Budapestről hárman voltunk jelen.

Tudásunkat építő előadások hangzottak el Dr. Szabó Árpád unitárius püspök, Patrubby Miklós, az MVSZ elnöke és Dr. Horváth János magyar országgyűlési képviselő jóvoltából. Az előadások a kárpát-medencei unitáriusság és magyarság összefüggéseiről, ezeréves államiságunk tapasztalatairól, az anyaországi politikai és gazdasági helyzetéről szóltak közérthető nyelven. A szellemi táplálék mellett az esték a szórakozásra és egyben művelődésre is keretet szolgáltak. Első este a házi-

gazdák zenés történelmi játékokat mutattak be – modern és régebbi zenei aláfestéssel jelenítették meg történelmünk nagy pillanatait –, mely nagy sikert aratott. Ezenkívül táborfűz mellett Budai Ilona tolmácsolásában magyar népdalokat hallgattunk, illetve a hozzájuk fűződő történetekben merülhettünk el. Gryllus Dániel előadása – bár késői időpontban került rá sor – úgy érzem, mindenki számára maradandó élményt nyújtott.

A szellemi és lelki táplálék mellett testünknek is adózhattunk: választhattunk több szabadidős tevékenység (labdajátékok, lovaglás, kastélylátogatás) közül, illetve végig izgulhattuk az egyházkörök képviselői között folyó vetélkedő kimenetelét.

Brock Enikő

Svájc

2000. december 28-tól 2001. január elsejéig tartotta az IRF szilveszteri megbeszélését a svájci Kyburgban. Itt Európa nagy részéről jelentek meg az ifjúság vezetői, mint például Anglia, Németország, Svájc, és természetesen Magyarország ifjúsága is képviseltette magát. Az összejövetel célja a minden évben megrendezett európai ifjúsági találkozó előkészítése. Ennek eredményeképpen a 2001-es konferencia Svájcban, Winthertur mellett Kyburgban kerül megrendezésre. A kétéves program első hetén közös programok, városnézés, játékok és egymás kultúrájával való ismerkedés a cél. A második héten, akinek van kedve, kerékpártúrán vehet részt Svájc gyönyörű hegyeiben.

A mostani találkozón megtárgyaltuk továbbá az IRF alapszabályát. Az alapszabály módosítása során meggyőztünk az elnök személyében és abban,

hogy évenként rendezzük meg a nyári IRF konferenciákat. Felkérték a budapesti ifjúságot, hogy rendezze meg a 2002-es nyári ifjúsági találkozót. Ehhez várjuk a te segítségedet is. Az ifjúság éves programján is mindenkor szeretettel várunk téged! Érdeklődni lehet: Sipos Emese Lilla (36-33-927-es telefonszámon este 6 óra után).

Az idei svájci összejövetelen is sokat nevtünk, játszottunk, alkalmanként hölgylóztunk a megbeszélések után. Elmentünk a wintherturi Technika Múzeumba, ahol mindenki kedve szerint próbára tehetett technikai képességét az ott található furfangos gépek segítségével. A szilveszteri családi hangulatban ünnepeltük Kyburgban. De sajnos ennek is vége lett, így január elsején elbúcsúztunk egymástól a biztos viszontlátás reményében.

Sipos Emese Lilla

UNIK beszámoló a 2000. évben végzett munkáról

A 2000-es évben az UNIK folytatta több éve tartó szervező munkáját, mellyel a Budapesten élő unitárius fiatalokat kívánja egységbe hozni. A részvételi arány a tavalyi évhez képest sajnos nem növekedett jelentős mértékben, így kisebb összejöveteleink (UFF–Unitárius Fiatalok Filmklubja, Töprengő–Bibliai beszélgetések, Kuckó) a résztvevők száma témától függően 8–15 fő között mozgott. Szerencsére nagyobb összejöveteleink (Farsang, Tanévzáró, Tanévnyitó, Advent) ez a létszám többször elérte a 30 főt. Ezeket az összejöveteleket precízebben szervezte meg a vezetőség, így a telefonos értesítés előtt írásban is meghívta a fiatalokat. Legjobb hangulatú összejövetelünknek a Tanévnyitót bizonyult, ahol kezdetben játékkal, majd egy komoly témáról szóló beszélgetéssel keltettük fel a jelenlévők figyelmét. A Filmklub váltakozó sikerrel működött, de összességében úgy éreztük, szükség van erre a programra. A Töprengőt szeptemberbe időztettük új programként, és csak lassan ismerik meg tagjaink ennek jelentőségét, így a 2001-es évben már nagyobb részvételi aránnyal számolunk. A Kuckó-programok jelentősége, hogy alkalmanként egy kötetlen összejövetelre is sor kerül, ahol a résztvevők alakítják ki a programot. Ezek az összejöveteleken van lehetőség arra, hogy az Elnökség beszámoljon az addig végzett munkáról, és tájékoztassa a tagokat jövőbeli terveiről.

A 2000-es év némiképpen rendhagyónak számít, hiszen az UNIK nagymértékben részt vett az országos szervezet szervezési munkáiban.

Összegzőként: az UNIK átlagosnál aktívabban szerepelt 2000-ben, mely etalon a következő évekhez. Munkánk idén még nagyobb intenzitással ki-

vánjuk folytatni. Ennek első jeleként kigyűjtöttük az 1991-től konfirmáltak neveit, őket körlevélben kívánjuk értesíteni működésünkről.

Mivel az Egyházközösségünkől kapott támogatáson kívül más bevétel forrásunk nem volt, így ebből a keretből gazdálkodtunk. A felajánlott összegről a végelszámolást hiánytalanul leadtuk 2001. január első hetében.

Az idei évre kért költségvetési keret elnökségi ülésünk jegyzőkönyvében rögzítettük. Az idei évben újra Országos Konferencia lesz, illetve szeretnénk nemzetközi konferenciákra is részt venni.

Továbbiakban szeretnénk ismertetni idei programtervünket, és egyben szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy meghívjuk rá Benneteket. A programokat röviden és időrendi sorrendben közöljük, a nagyobb programokról külön levélben fogtok értesítést kapni.

Ideai első összejövetelünket 2001. január 19-én tartjuk, melynek témája: Unitárius Fiatalok Filmklubja (UFF). Kezdesi időpont: 17.00 óra, helyszíne: Bp., Nagy Ignác u. 2-4. Kuckó (Templom, I. emelet, a Gyülekezeti Terem mögötti KUCKÓ). Tervezett film: Az élet szép (olasz film). Mivel ez lesz az idei első programunk, itt kaphatsz bővebb ismertetőt az ideai tervezett programjainkról is.

További programok:

február 16.: farsangi bál – kezdési időpont: 17.00 óra, helyszíne: Kuckó;

február 24.: színházlátogatás – az előadás címe még bizonytalan, ezt a februári programok kijövele után tudjuk meg. Az előadás az Ódry Színpadon lesz (VIII. ker., Vas u. 2/c.);

IFJÚSÁGI OLDAL

március 2.: Töprengő – kezdési időpont: 18.30 óra, helyszíne: Kuckó;

március 31.: kirándulás – találkozás: 9.00 órakor. Még megbeszéljük, hogy hová menjünk, de valószínűleg a Budai hegyeket célozzuk meg;

április 21.: Utóhúsvéti Locsoló Bál – kezdési időpont: 17.00 órától kifulladásig, helyszíne: Kuckó;

május 4.: UFF – kezdési időpont: 17.00 óra, helyszíne: Kuckó. A téma még nincs meg, az addig beérkezett igényeknek megfelelően választunk filmet. Az igényléseket Brock Enikőnek adjátok le;

május 18.: Töprengő – kezdési időpont: 18.30 óra, helyszíne: Kuckó;

június 1.: Kuckó-nap – kezdési időpont: 17.00 óra, helyszíne: Kuckó;

június 15.: tanévzáró összejövetel és buli – kezdési időpont: 17.00 órától kifulladásig, helyszíne: Kuckó.

A nyári szünet utáni első összejövetelünk időpontja még bizonytalan. Akinek hiányozna társaságunk, azt szeretettel várjuk szeptember 14-én 17.00 órai kezdettel a Kuckóban. Témánk: élménybeszámoló a nyárról, az elnökség ebben az évben végzett munkájának megbeszélése, és az év végéig való időszak programtervének megvitatása. Ezt az összejövetelt nevezhetjük Kuckó-napnak is, a részvétel fakultatív.

Szeretettel üdvözlő és kíván mindenkinek Boldog Új Évet az UNIK vezetősége:

Sípos Emese elnök,

Brock Enikő titkár,

Schmidt Dániel gazdasági felelős

Főtisztelendő Zsinati Ülés részére UNIT (országos) beszámoló az elmúlt három évben végzett munkáról (kivonat)

Az UNIT (Unitárius Ifjak Társasága) 1990 szeptemberében országos szervezet. Egy évtizedes múltja során jelentős nemzetközi eredményeket ért el, és Magyarországon is több konferenciát, tábor szervezett hazánkban élő unitárius fiatalok számára.

Tagjai évente rendszeres vendégei az IRF és IARF konferenciáknak.

A 2000-es év a szervezet éve volt. Folyamatosan vettük fel a kapcsolatot a vidéki egyházközségek ifjúságaival, valamint külföldi szervezetekkel (Koloszvár–Teológia, IRF, IARF). Elkezdtek szervezni a 2000. március 15–18. között megrendezésre kerülő Országos Unitárius Ifjúsági Konferenciát, részt vettünk a Svájcban megrendezésre kerülő IRF Konferencia szervezői találkozáján (itt felkérték minket egy 2002-ben aktuális Nemzetközi Konferencia megszervezésére és lebonyolítására), voltunk Erdélyben

Ifjúsági Konferencián, Színjátékszó Találkozóán és az Unitáriusok Világtalálkozóán, valamint Németországban IARF Konferencián.

2000 októberében Választmány Közgyűlést tartottunk, melynek lényeges témája: új vezetőség választása.

2001-es programterv:

január 27.: UNIT KÖZGYŰLÉS – Budapest;

nyár: Erdély – Unitárius Konferencia és Színjátékszó Találkozó;

június vége–július eleje: Országos Unitárius Ifjúsági Konferencia – Pécs;

Svájc: IRF Konferencia;

szeptember: Győr – UNIT KÖZGYŰLÉS;

december: Budapest – UNIT Évzáró Gyűlés.

Szülőfalam anno és ma

Rövid nadragban, teniszcipőben kergetem a vasarikát a délelőtti sebtében hajlított dróttal a zúzottkőves utcán. Bal kezemben egy jókora zsíros kenyér, rajta vöröshagyma, a szomszédba igyekszem picikázni. A délutáni forróságban egy pár gerle bűg, a szomszédban a csürimadarak hangoskodnak az eperfán. A tűző nap pirosra égeti a bőro-met, de seba, hiszen itt a nyár, és sok-sok kaland vár reánk.

Száll a picka, csörren az üveg a melegágy ablakán..., és mi már ott sem vagyunk. Irány a rét, a báránylegelő. A sekély vízi Sós-patak partjáról a tollászkodó-fürdő libákat, rucákat bámuljuk. Jó nekik! De mi lenne, ha... És gátat csinálunk sárból, letört faágakból. Pár óra múlva már mi is belemerészkedünk. Tilinkát és tervelt faragunk hol-

napra, holnaputánra, az annyira messzinek tűnő jövő hétre, amikor talán szüleinkkel mi is Dicsőbe mehetünk a piacra.

Mi vagyunk a Pál utcai fiúk. Grund az nincs Magyarorszáron, no de van Berek, Ravaszlyuk, esetleg valamelyikünk kertjének egyik szeglete is megfelel a célnak. Kalibát csinálunk, majd szétosztjuk a szerepeket. Rám a Nemecsek szerepe jut. „En nem akarok meghalni!” – jelentem ki határozottan. „Jó, ez csak játék lesz!” – nyugtatnak meg. Hosszú, nyári, estébe hajló délutánok. Íjakat, nyílveszőket, fakardokat és parittyákat gyártunk. Készülünk a csatára a Grőjbeliekkel, vagy akár a Kútiszeriekkel is. Mindegy. Mindenki ellenség. És eljön a nagy csata napja, egy szombati nap. A Kútiszeriekkal vívunk csatát, életre-halálra. A

csapatok épp a bogácsi úton harcolnak, amikor temetési menet jelenik meg a kanyarban. A pap megáll, megértő mosollyal tekint reánk: „gyerekek”.

„Valami öreg nőt temetnek, tán hatvanéves is lehetett” – könyveljük el magunkban. A csata hevében ezt sem tartjuk túl fontosnak. Pedig valakit utolsó útjára kísérnek, a templom felől halkán száll a szinte remegő nyári, párás levegőben a harangok hangja. Egyébként a csata döntetlenre végződött, nem tudtuk elfoglalni a kalibájukat.

És aztán egy szép napon, amikor a zöld diótól fekete tenyerünket próbáltuk tisztára dörzsölni, megszólalt a csengő. Iskolába hívogatón. Szorongások, félszeg próbálkozások, majd kisebb-nagyobb sikerek színhelyére lépünk. A „Magyar Iskola” még áll a Nagy utcában. Az első ákornakomokat itt tanuljuk. Közben alig várjuk a szüneteket, amikor magyar–román „futball-mecceket” játszunk. Emlékezetem szerint senkit sem kellett kiállítani szándékos durvaságért. Aztán a napok egyre fogyni kezdtek, és az esős szürke hétköznapok váltogatták egymást. Lelkünkre, egész lényünkre rátelepedett a nyomott hangulat. Vártuk, vágytuk már az első havat. És az meg is jött, menetrend szerint. Szánkokkal jártunk iskolába, de akinek az sem volt, annak jól megfelelt e célra a táskája is. Hógolyócsaták a szünetekben, és már alig vártuk a Karácsonyt. Esténként a falu felett a hajnalban még visító disznók sokait, szalonnáit, kolbászáit érlelő füst terjengett. Semmivel össze nem téveszthető téli idill a fagyos, holdvilágban csillogó hóval, a füstölők szagával fűszerezve. Szánkózzunk, „csáklizunk” a Grújban, a Kúti-szeren, vagy épp a templom előtti meredek után. A „kollektív” pár még épen maradt szánjába csilingelő csengő hangjára trappoló lovakat fogtak. Az öreg Buca bácsi magyaros bajszával ül a bakon, és hosszú ostorával próbálja fékentartani őket, majd magyarul-románul húzza rájuk az eget, ha megbokrosodnak.

És eljönnek a csillogó vasárnap reggelek, délutánok, amikor a templom hűvösében, egymáshoz bújva, báránybőr kis kabátainkba burkolódva egy távoli Szent-történet első filmkockái vetítődnek a fantáziadús gyermeki agytekervényeinkre. Egy újszülött gyerekről, Jézusról, aki ezt a földi világot jött megváltani. Szívből örülünk, ujjongunk, hogy megszületett nekünk, sárosi gyerekeknek is. A harmónium utolsó akkordjaiba a vecsernye végét jelző harang hangja vegyül. Sokunknak szemében titkolt sóvárgás rejtezik. De jó lenne legalább egyszer nekünk is meghúzni a harangokat. De ez csak álom, ez a Rebi néni birodalma. Bár egyikünknek-másikunknak állítólag már meg engedte egy-egy alkalomra. Elképzelttem magamban: milyen félelmetes, szép élmény lehet! Fejünk fölött kong a háborút is megjárt öreg Nagyharang, amit úgy hoztak vissza ökrös szekéren mielőtt még ágyúba öntötték volna, alattunk pedig a csupa fából épített harangláb belemereng minden kondulásba. „Tinga-langa, meghót Anna, nem ké néki több szalanna”. Állítólag ezt mondják, így felelgetnek

egymásnak a harangjaink. Tiszta téli időben pedig a Hula irányából a kis román templom harangjai válaszolnak imigyen: „Juvváb-bá, Juvváb-bá, Garga Lina-nén, Garga Lina-nén”.

A templomkertben, a mohos, porladó kőkövől rakott egykori „várfa”on belül pedig ott áll a Hősök-emlékműve, a faragott kopjafák, no meg a régi mohalepte kőkoporsó a magas fenőfő alatt. Titkok és egykori életek rejtőznek alattuk. Emberek, akik valahol, valamikor Szerbiában, Galiciában, Dobrodonán, vagy talán épp a Don mentén vesztették el fiatalon legnagyobb, legféltettebb kincsüket: életüket. Kaszát-kapát szegre akasztva, eke vasát kiemelve a barázdából elindultak egy felső parancsra, vezényszóra a Hazát megvédeni. Hősként haltak meg. De vajon megérte-e ez a véráldozat? Ez a Haza, az a Haza?

Visszacsgeng nagyanyám egyre elvékonyodóbb hangja, a Himnusz és a Szózatot éneklésem, amit ő még annak idején az iskolában tanult. Ezekről vajon mi miért nem tanultunk? És miért kell nekem minden történelemórán elmondanom, hogy az én őseim a dákok? Hiszen az enyéme a magyarok; vagy talán a hunok? Hosszú téli esteken tiltott, megsárgult könyvek lapjait böngészem, tudásra szomjasan. Lényemen átitatódik egy új, eddig ismeretlen tudat. Lassan-lassan rájövök ki is volt Attila, István, Koppány, Julianus barát, Hunyadi János, Dobó István, Bethlen Gábor és a Báthoriak. Idővel tágul a látóköröm, és szűkelem érzem az Előlab, Vadverem, Hula, Kopasz, Bükk, Somostető, Ravaszlyúk, Török, Suhogó által körülzárt völgykatlanban húzódo Magyarorságot. Vágyaim szárnyakat adnak. Először csak a közelbe röptem, majd egyre messzebbre és messzebbre. Új hazára találok. Vagy talán visszatérek az Ósházába? Ma sem tudom. Csak azt tudom, hogy **onthonról-haza** szoktam látogatni minden évben!

Azóta már nincs meg a „Magyar Iskola”, a „Román Iskolában” is már csak óvodások okulnak. Az „Új Iskolában” oktatják a nebulákat. A Kultúrház lassan omladozófélbe kerül, a strand is bezárt, békák pocolyája. A kollektív istállók utesen kongnak. (Hol van már a nagyapám által beadott eke, borona, és Rézi, a döfös téhen?)

Csak egy maradt meg, azaz kettő: a templom és a harangláb évszázadokkal dacolva. Ide járnak minden hétvégén, vasárnap az onthonmaradtak erőt meríteni a megmaradáshoz, a mindennapi élet nehézségeinek leküzdéséhez. Látom, amint hétköznapiakat kapát, kaszát vállukra vetve vagy löszekereikre felkucorodva elindulnak a „tagok” felé, dolgozni. Újjukban többször elhaladnak a lefestett helységnévtábla mellett, amin pár éve a Delenii mellett ott díszleg a Magyarsáros is.

Forró nyári nap fullasztó délutánján a mező felől a szél a „bűdös-burján” szagát hozza. Pillanatok alatt beborul az ég, villámlik és dörög. Megszólalnak a harangok. Magyar és román harang egymásnak válaszol, irtalomért esedezik Istenhez. Aztán elered az eső, sárga patakokban hozza le a dombokról a sárlevet. Kapunk előtt a pléhkrisztus lábát mossa a megduzzadt patak.

Bandi András

Az unitárius egyház hatása az emberi kapcsolatokra egy egységesen kálvinista faluban, különös tekintettel a párválasztásra

I. rész

Kocsord Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szatmári részén fekvő nagyközség. Lakosainak száma meghaladja a 3000 lelket. Nevét az okmányok 1270-ben említik először. Lakossága, mint a szatmári és beregi falvak általában, a reformációkor papostól és templomostól egységesen kálvinistává lett, és egységesen az is maradt 1937-ig. Ekkor azonban egy párválasztási vita kapcsán az egység megbomlott és a lakosság kisebb része elszakadt az anyagyéhtől, áttért az unitárius hitre. Hasonló egyházszakadás más falvakban is történt, de ezek általában nem bizonyultak tartósak. Olcsván pl., ahol szintén egy párválasztás zavarta meg az egységet, a lakosok egy kisebb része (arányaiban a kocsordihoz hasonló számban) az evangélikus hitre tért át. Nagy buzgósággal építették fel a templomot, amely ma is áll, de a hívek szépen lassan visszatértek az anyagyéhtől.

Egészen más a helyzet Kocsordon. Az 1937-ben megalapított unitárius egyház, bár csökkenő lélekszámmal, ma is virágzik, és egyik fontos központja a magyarországi unitárius egyháznak. A kettészakadás okait éppen ezért mélyebben gyökerezznek véltém, mint egyszerűen egy párválasztási vita eredményét, úgy gondoltam, hogy a község múltjában fellelhetők azok a szálak, amelyek kézzelfogható magyarázatul szolgálnak az egyházszakadáshoz és a jelenben viszonylag békésen egymás mellett élő két felekezet kapcsolatához. Kérdésként merült fel, hogyan alakultak az emberi kapcsolatok? Befolyásolta-e a párválasztást a megosztottság, vagy ebben továbbra is a társadalmi és lokális endogámia játszotta a fő szerepet?

Kocsord egyházi élete Kiss Kálmánnak, majd Sipos Józsefnek köszönhetően nagyon jól feldolgozott. Forrásértékű munkáik alapján megállapítható, hogy a dinamikus fejlődő egyházközségek közé tartozott. Fejlődését belső vizsgálok, források nem gátolták, még csak utalásokat sem találhatunk a kialakult helyzetre.

A rendelkezésünkre álló történeti munkák és statisztikai kimutatások a következőkről beszélnek. 1801-ben a reformátusok száma (mindig az összlakosság 90–95%-át jelentette) 423 fő. Ez a nagyon alacsonynak mondható lélekszám a 18. század eleji nagy pestisjárvány, majd az ezt követő tatárjárás következménye.

1877-ben a reformátusok száma az előzőnek már a háromszorosa, 1362 fő. 1939-ben az összlakosság 2458 fő. Ekkor felekezeti alapon a következőképpen oszlott meg: 2295 református, 45 görög katolikus, 56 izraelita, 6 evangélikus. A nyomtatásban megjelent összefoglaló munkák nem tesznek említést az 1937-es egyházszakadásról. Ez elsősorban azzal magyarázható, hogy ezek a munkák csak 1930-ig szolgáltatják az adatokat. Ekkor pedig az egyházi életben ennek még a nyomai sem látszanak. Így az

alábbi következtetésekre az egyházaknál megtalálható anyakönyvi és jegyzőkönyvi kutatásokból, valamint a mai adatközlők elmondásai alapján jutottam.

Kocsord határának nagy részét gr. Tisza Lajos birtokolta. Állattenyésztő mintagazdaságot tartott fenn, amellyel munkalehetőséget biztosított a lakosság egy részének. Mint általában a falvak földbirtokosai, ő is patrónusa volt a falu egyházának. Segített a tehetséges falusi gyermekek tanítatásában is. Ezzel a támogatással vezették tanulmányaikat a teológián az 1920-as évek végén, az 1930-as évek elején ketten is a faluból. *Jakab Lajos* (aki Nagyszekeresen lett pap) és *Szalacsai József*, aki 1937-ben még csak segédlelkész volt. Az egyház patrónusa általában jogot formált arra, hogy irányítsa a párválasztást is. Sőt, ha jelöltje is akadt, a falu általában nem szegült akaratának ellent. Gróf Tisza Lajosnak a Kocsordon megüresedett lelkészi állásra *Sipos Károly* cégyendányádi pap volt a patronáltja. Azt az ígéretet tette gr. Tisza a lakosságnak, hogy amennyiben megválasztják Sipos Károlyt kocsordi papnak, Szalacsai Józsefet, akinek akkor nem volt állása, megválasztja cégyendányádi papnak. A kocsordi választás meg is történt, de Szalacsit Cégyendányád nem fogadta. Ezen háborodott fel aztán a falu, és fordult a patrónus és Sipos Károly református pap ellen, amely aztán a nyílt szakításhoz vezetett. A háborgók több egyházat is felkerestek, hogy támogassák kiválasztásukat a református egyházból, de mindenütt elutasították őket. Mig aztán egy Erdélyből Kocsordra beházasodott csendőrt, *Demjén Sándor*, aki unitárius vallású volt, pártfogásába vette az egyháztól elszakadni szándékozók, és vezette el őket Kolozsvárra az unitárius püspökhöz. A püspök a hívó szót komolyan vette, és nyomban lelkészt küldött, hogy megalapítsa az egyházat.

Az adatközlők szerint, akik ma is buzgó unitáriusok, már építették a kocsordi unitárius templomot, de még akkor is ment küldöttség Sipos Károly református lelkészhez, hogy menjen el Kocsordról, mondjon le, mert akkor nem lesz egyházszakadás. A reformátusok pedig így emlékeznek az eseményről: „Kiss Zsiga verte szét a falut. Neki nem tetszett a pap, maga mellé állította a falut”. „Demjén Sándor meg Kiss Zsigmond fogtak össze, azok kerítették a papot.” „Mi egy papért nem hagytuk el a hitünket, hát milyen dolog lett volna az.”

Jó, hogy nem hallgatta meg Sipos Károly a híveket. Szatmár megye lett volna szegényebb azzal, ha távozásával megakadályozza az új egyház megalakulását. Színesebbé vált általa Kocsord, és tulajdonképpen ebben az egyházszakadásban ismerhettük meg a magyar ember igazi mentalitását. Azt, hogy nemcsak alázatos tud lenni, ha érzi az igazságtalanságot, hanem öntudatos, nyílt beszédű és cselekvő is. Nyitott tud lenni az új eszmék befogadására, és ezeket be tudja építeni hagyományaiba.

Az emlékezet úgy tartja számon, hogy mintegy 400–500 fővel alakult meg az unitárius egyház. Ezt alátámasztja az alapító nagygyűlésen felfektetett jegyzőkönyv is, ahol az alapító tagok közül 240-en vettek részt. Tekintve, hogy többnyire egész családok (férj, feleség, 7 éven aluli gyermekek) tértek át, ez a szám a realitást tükrözi. Az áttértek elsősorban a módosabb rétegből kerültek ki. De akadtak közöttük elvett olyanok is, akik a grófi birtok cselédei voltak. Az áttérés kezdetben nagy ceremóniával zajlott le. „A módosabbak székereken mentek, hogy kihúzás-sák magukat az egyházból. Mi reformátusok vagyunk, de a nagyanyámok is szekérről jöttek fel.” „Még olyan is volt, hogy a gróftul kapta a kenyeret és mégis kihúzta magát.” „A nagygazdák mind unitáriusok voltak. De sokan megbánták, hogy áttértek, mert a vallását kihúzni valakinek vétek. Egy Istent imádkunk. Mert hát mindenkinek volt helye is a templomban. A Jakaboknak az első szék. Nagypapám mindig mondta is, Tied az fiam.”

Az előforduló nevekből egyértelműen megállapítható, hogy az új egyház elsősorban a falu törzslakosságát osztotta meg. Mindkét felekezet családnévei között ott vannak Kocsordi felelakosságának nevei, a Bakos, Jakab, Katona, Ajtai, Kósa, Csanálósi nevek.

Az unitáriusok száma eléggé változó volt. A kezdeti időben emelkedést mutatott, majd pedig fogyni kezdett, pedig az unitáriusok által vezetett áttértek anyakönyve több áttérésről beszél, mint kitérésről. (Az áttérés-ek és kitérés-eket mindkét egyháznál pontosan vezették, a talált adatok csak erősítették egymást.)

Az áttértek anyakönyvét az unitáriusok 1938 áprilisától vezették rendszeresen. Erdemes megvizsgálni az egyes éveket is. 1938. április 19-től az év végéig 37 áttérés volt. Ezek közül 30-an a kocsordi ref. egyházból, 6 fő a csaholci ref. egyházból, 1 fő Csegöldről szintén a ref. egyházból tért át. Négy esetben jegyezték be, hogy a szülőkkel együtt áttért 4 fő hét éven aluli gyermek is. 1939-ben az áttérésről kevés visszacsúszott, 4 áttérés történt. 1 fő a kocsordi baptista egyházból, 3 fő a kocsordi ref. egyházból, 1 cigány házaspár, ahol a férj Tarpáról került a faluba.

1940-ben ismét növekedett az áttértek száma, 16 fő (közöttük 2 gyermek), 11-en a kocsordi ref. egyház tagjai közül, 1 fő a fülöpösaróci római katolikus egyházból, 4 fő a penészeleki görög katolikus egyházból. 1941–42-ben mindössze 1–1 áttérés volt, 1943-ban az áttérés-ek száma ismét megnövekedett, összesen 20 fő tért át, közöttük 3 gyermek a kocsordi református egyházból. 1944-ben ismét viszonylag magas az áttérés, 18 fő. 3 fő kivételével ők is a kocsordi ref. egyházból tértek. 1944–1948-ig nem jegyezték be áttérést. 1948-ban 7 áttérés volt, mind a kocsordi ref. egyházból. 1949-ben 4 fő tért át, ezek közül 1 Olcsvaapátiól ide jött férjhez. 1950-ben 3 fő, ebből 1 Gergelyugomnyáról ide jött férjhez (majd később magára maradt apját magához vette, és amikor az meghalt, bár a temetése Gergelyugomnyán volt, unitárius pappal temettette el.) 1950 és 1955 között nem volt áttérés. 1956-ban 4 fő tért át, ebből 1 római katolikus. 1957–1959 között nem volt áttérés, 1960-ban 11 fő tért át, mindannyian Kocsord-Várjas tanyáról a kocsordi református egyházból. 1963-ban

és 1964-ben 1–1 áttérés volt. Összesen tehát 138 fő tért át. 107 fő a kocsordi ref. egyházból, 9 fő a római és görög katolikus egyházból, 1 fő a baptista egyházból.

Kisebbszámú történetek kitérés-ek is. 1938-ban 4 fő, 1940-ben szintén 4 fő, 1942-ben 3 fő, 1943-ban 4 fő, (itt a jegyzetbe a következőket írták be: „Onodi Sándor és Jakab S. Lajos tanúk előtt Jakab József könyvek között panaszkodta, hogy mint nagy beteget, magával tehetetlen embert felesége és gyermekei erőszakkal kényszerítették a kitérésre.” 1943–1946 között nem volt kitérés, 1947-ben 4 fő, 1948-ban 1 fő, 1950-ben 3 fő (ezek közül egy esetben be van jegyezve: „felekezeten kívüli”), 1954-ben 1 fő tért ki. Ezeknek nagy része visszatért régi egyházához, másik része házasság révén elkerült a faluból.

Ma 200 főre becsülik az unitáriusok számát. A csökkenés okát a megkérdőjelezett nagy része gazdasági megfontolásokra vezeti vissza. A módosabb rétegnél mindkét felekezethez tartozóknál divattá lett a kevés gyermek. Egy, de legfeljebb két gyermek volt csak egy-egy családban, hogy a vagyon szét ne darabolódjon. Eppen a módosabbak igyekeztek tántatni gyermekeiket, akik tanulmányaik befejezése után nem tértek vissza a faluba, városi lakók lettek. Ezek nem tartoznak semmilyen egyházhoz, vallásukat nem gyakorolják. Pedig az egyház megalakulásakor nagy szellemi élet indult a községben. Jól képzett prédikátorok kerültek a faluba, akik igyekeztek kitágítani az itt lakó, magukat igen sokra tartó gazdák látásmódját. Ők maguk is ösztönözték a gyermekeket továbbtanulással. Így kerültek 1938–39-ben többen is a faluból Kolozsvárra, az unitárius gimnáziumba. A kollégiumban lakó gyermekeket a szülők rendszeresen látogatták, akik egy új világot fedeztek fel a maguk számára. Az élményekről ma is szívesen beszélnek.

Nem feledkeztek meg a lelkipásztorok az itthoniak képzéséről sem. Bár az áttérés egyszerű átiratkozást jelentett csupán egyik egyházból a másikba, nagy gondot fordítottak az új hitelvek elsajátítására is. Rendszeressé váltak a kulturális rendezvények, ahol a fiatalok műsort adtak, énekeltek, szavalatt. Teadélutánokat rendeztek, egyházi énekeket és népdalokat tanultak. A fiatalok ismerkedési alkalmak lettek az unitáriusok által szervezett táncos alkalmak. A lelkipásztorok igyekeztek megismerni a helyi szokásokat, ezek tiszteletben tartásával építették az unitárius egyházat. Együtt éltek a hivekkel, személy szerint mindenkiel volt kapcsolatuk. Az egyházi előjárás nagyobb lehetőséget kapott az egyházi ügyekben való beleszólásra, mint a hagyományos egyházban. Papjaikat ma is szívesen irányítják. A kulturális rendezvények nyitottak voltak. Református és unitárius fiatalok egyaránt részt vehettek benne. Közösen adtak elő színdarabokat, amit az unitárius pap tanított be. Különösen nagy szeretettel emlékezik a falu egésze Abrudbányai tiszteletre, aki mellett még a reformátusok is kiálltak. „Nagyon jó ember volt, meg a mozi is ő rendezte.”

Felhősné Csizsár Sarolta

(Folytatás a következő számban)

Emlékezés Szépfalusi Istvánra

Csak pár nappal később kaptam a hírt, az elmúlt év decemberében, hogy Szépfalusi István, bécsi evangélikus lelkész, a magyar ajkú ausztriai unitáriusok lelki gondozója, a kiváló író, az elnyomtak éveiben, de azt követően is a magyar szellemi kultúra mentője, és ápolója, váratlanul, bécsi otthonában megtért Teremtőjéhez.

Ifj. Fabiny Tibor, evangélikus barátunktól kaptam meg címét, és telefonszámát, mikor Oxfordba kerültem. 1977-ben kezdtünk el levelezni, s ennek eredményeképpen 1978-ban az ausztriai Damülsben tartott Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem konferenciáján részt vehettem és reggeli áhítatot tartottam. Ketten voltunk magyar állampolgárok ezen az összejövetelen dr. Frenkl Róbert orvos professzor /jelenleg az evangélikus egyház országos felügyelője/ és jómagam. Az angliai magyar emigrációt már jól ismertem ekkor, hisz oxfordi diákként, hétvégeken Cs. Szabó Lászlónál és Szabó Zoltánnál tanultam. S mint fiatal diák gyorsan tanultam, ittam a sok szellemi táplálékot. Damülsben ott volt az európai magyar értelmiségi emigráció színe-java. Többen voltunk unitáriusok: Párizsból dr. Kende Péter akadémikus, szintén Franciaországból Ferenczy Sándor. Itt találkoztam először Szépfalusi Istvánnal, és feleségével Mártával.

Ezen a találkozón vetődött fel, Bibó István iratainak kiadása. Megbízható futárna volt szükség. Csak ketten tudtak róla – rajtam kívül – Szabó Zoltán és Szépfalusi István, hisz ők kérték föl, hogy keressem föl Bibó Istvánt, budai lakásán, és szerezzem be tőle kézírásos engedélyt, arra vonatkozóan, hogy hozzájárul írása-
inak nyugati emigrációs kiadásához. Ezt a Bibó levelet vittem ki Londonba, egy-pár kézírattal együtt.

A Könyvbarátok Körének kiadójaként, számtalan kötetet szerkesztett Szépfalusi István, felesége német nyelvre is lefordította a Csillag a máglyánt. A Bornemisza Társaság mindenese volt. Rendszeresen szervezett Bécsben olyan esteket, összejöveteleket, melyeken erdélyi magyar írók tartottak előadást.

A 80-as években egyre több erdélyi magyar unitárius került Ausztriába. A menekült táborban találkoztunk velük Szépfalusi, aki később örömmel lett lelkigondozójuk is. Így alakult ki, hogy a 80-as évek közepétől, évente rendezett unitárius napot

Bécsben, Linzben, Salzburgban. Nagy örömmel tettem eleget felkéréseinek, és számtalan alkalommal tartottam istentiszteletet. A Lindengasse-i evangélikus templomban. 1988-ban két unitárius ifjút konfirmáltunk dr. Ferencz József püspökkel, Bécsben. De, rajtam kívül, végzett unitárius istentiszteleti szolgálatot, Huszti János püspök, Bence Márton püspök és Miklósi-Vári Katalin lelkész is. Török Tamás előadást tartott, könyvének megjelenése után, de egyházunkból többen is részt vettek a bécsi összejöveteleken: Sztankóczy Zoltán, Orbók Attila, ifj. Bence Márton és Bence Franciska, Kriza Dániel és felesége dr. Nagy Ilona is. Kiemelkedő alkalom volt 1990-ben, az erdélyi íróknak az a bécsi találkozója, amelyen a romániai magyar írók PEN tagozatának megalakulása is kimondatott, Gálfalvi Zsolt elnöklésével. Az ünnepi szolgálatot én végezhettem.

Sokan és sokszor voltunk vendégei a Kapisztrán gassei lelkései otthonnak, ahonnan lelki és szellemi erőt lehetett meríteni. Utoljára 1996 decemberében mondtam ádventi-karácsonyi beszédet, Advent a könyvtárban címmel.

Prédikátor volt, a szó igaz értelmében, szünni nem akarón hirdette az Igét, az igazságot és ápolta magyar szellemi értéink megőrzését. Kimagasló egyénisége volt az európai emigrációnak, ahova, hivatalosan, mint osztrák állampolgár települt ki

1956-ban, a forradalom előtt. Így a forradalom alatt már a menekült táborban segítette menekültek ezreit.

Szépfalusi István temetése 2000. dec. 19-én volt a Kerepesi temetőben, dr. Harmati Béla és dr. Szabik Imre püspökök szolgálatával.

Feleségének, fiainak, családjának, gyülekezetének adjon a Mindenható megnyugvást, és az ő drága lelkét vezérelje az örökkévalóság útján!

Lászlóffy Aladár soraival búcsuzunk:

*„Halott leszek, mint kottán a zene,
melynek mégsem szűnt meg az élete.
Megnyugtát, hogy kiszáradt csatazaj
A vérem, mint feloldott vihar,
Mely helyben, kedden délben, Bécs előtt
Egy percre valóságnak öltözött.
Már soha semmi le nem intheti.
Csak megpihen, mert ez is jó neki.”*

Orbókné Szent-Iványi Ilona

EGYHÁZKÖZSÉGEINK ÉLETÉBŐL

Karácsony Füzesgyarmaton

*Karácsony, gyertyafény,
Szív a szívhez most oly közel
Sok fenyőg: sok kar, amely
Egész világot átölel.
Falu T.: Karácsonyeste*

A keresztény világ legszebb, legnagyobb ünnepé Karácsony, a szeretet ünnepe. A vallásos ember már jóval karácsony előtt készül a szeretet ünnepére. Az adventi koszorún az első gyertya meggyújtásával belépünk a karácsonyváras adventi időszakába.

Egyházközségünkben is így készültünk, az adventi koszorún minden vasárnap egy-egy gyertyát gyújtott meg lelkészünk.

December 24-én délután a Szenteste megünneplésére hívoztak harangjaink. A feldíszített, kivilágított fenyő és Betlehem meghitt, ünnepi hangulatot teremtett kicsi fehér templomunkban. A hívogató nyitott szívekre talált, a hívek és szimpatizánsok zsúfolásig megtöltötték fűtött templomunkat.

Balázi László lelkészünk igehirdetés után az ünnepeket Juhász Gyula: "Magyar karácsony legendája" című költeménye felolvasásával kezdte. Ezt követően egy-egy versmondással és egy-egy karácsonyi énekekkel folytatódott. A versmondók a hitoktatásban részt vevő óvodás, iskolás gyermekek, középiskolások, főiskolások fiatalok voltak, összesen 28-an. Szébbnél-szebb karácsonyi versek hangzottak el. Az énekszámokat lelkészünk vezetésével a Nyugodt Énekkar énekelte. Végeztül, mint mindig, lelkészünk Ady E. "Karácsony" (Harang csendül) c. költeményét mondta el, a harmadik részt énekelve. Az ünnepség végén a szereplő versmondó gyermekek, fiatalok ajándékosmagot kaptak. Kiosztásra került továbbá az Unitárius Alapítványtól kapott 111.000 forint a hitoktatásban és az egyházi életben tevékenyen résztvevő fiatalok között.

Az ünnepség megszervezéséért, lebonyolításáért ezúton mondunk köszönetet lelkészünknek.

Karácsony első napján lélekemelő ünnepi istentisztelet volt, nagy számú résztvevővel. Az úrvacsorai kellékeket, a Jézus életére és cselekedeteire emlékeztető jegyeket Balázi László és családja adományozta tízezer füzesgyarmati szolgálatuk emlékére.

Az ünnep varázsát keresztelési szertartás is emelte. Kovács Lajos presbíterünk két leányunkaját a keresztelési szertartással iktattuk be egyházunk tagjai közé.

Templomon kívül is voltak lélekemelő alkalmak. December 19-én a Nyugodt Klubban volt karácsony-ünnepély. A Szociális Otthonban két alkalommal is szolgált lelkészünk, december 23-án, az ökömenikus istentisztelet alkalmával, december 25-én délután unitárius istentisztelet volt.

Hisszük, hogy az ünnepi alkalmak erősítik hitünket, maradandó élmény minden résztvevő számára.

Egy unitárius résztvevő

Gyula

*Ői emberek, gondoljatok ma rá,
Ki rómaihoz, barbárhoz, zsidóhoz,
a kerek föld mindegyik gyermekéhez
Egy üzenettel jött: Szeresetek!
Juhász Gy.: Betlehemes ének*

A karácsonyra való készülődés, az ünnep megérezése minden évben tartalmasabb és gazdagabb teszi életünket.

Szörványunkban az advent első vasárnapján tartott istentisztelet alkalmával meggyújtottuk az adventi koszorú első gyertyáját, ezzel beléptünk a karácsonyváras adventi időszakába. A többi gyertyát ki-ki otthonában meggyújtva készült a szeretet ünnepére.

Szörványunkban karácsony második napján volt az ünnepi istentisztelet. Balázi László lelkészünk igehirdetés előtt felolvasta Juhász Gy.: "Magyar karácsony legendája" című költeményét. A tartalmas prédikációt (Lukács 2. 15-20) igére építette fel.

Az úrvacsorai kellékeket, a Jézus életére és cselekedeteire emlékeztető jegyeket Keresztúri Jánosné testvérünk adományozta. Lelkésünk Isten áldását kérte az adományozóra.

Ismét gyarapodott szörványunk. Egy felnőtt férfi vallásunkat, hitelveinket megismerve, keresztelési szertartással lett közösségünk tagja.

Végeztül lelkészünk Ady E.: Karácsony (Harang csendül) című költeményét mondta el mély átléssel, a harmadik részt énekelve.

Örömmel mellett szólni kell gondjainkról is. A szörványban élő hívek hittele sokkal nehezebb, mint az anyaegyházban élők. A különböző településeken élők közlekedési nehézségei miatt nehéz az istentiszteletek időpontját meghatározni. A hívek jelentős idő- és anyagi ráfordítással jutnak el a szörványközpontba. Az istentiszteletet jelenleg a szörványgondnok lakásán tartjuk. Kérésünkre a város vezetősége eddig nem biztosított helyiséget használatra sem.

A közeljövőben Főhatóságunk támogatását és segítségét is kérjük helyiséggondnok megoldásában.

Minden nehézségünk ellenére hisszük, Isten megsegíti és megtartja unitárius közösségünket.

Romvári Etelka

HÍREK

A Budapest, Nagy Ignác utcai gyülekezet január 20-án tartotta az új év első rendezvényét, amelynek címe: Reményik Sándor élete képekben és versekben. Közreműködött: Hantz Lám Irén kolozsvári tanárnő és Albert Júlia színművész. A gyülekezeti terem zsúfolásig megtelt. Voltak, akik az előtérből hallgattak az érdeklődő előadást, melyet versek és zenei betét is színesített.

Az Ökömenikus Imahét ünnepi megnyitót istentisztelete 2001. január 21-én volt, a Deák téri evangélikus templomban. Ennek anyagát az Ökömenikus Tanács állítja össze. Az Imahét alapigéje János 14,1-6 volt: "En vagyok az út, az igazság és az élet." Egyházunkat az ünnepélyes megnyitón, a hazai keresztény egyházak között Orbán Szent-Iványi Ilona képviselte, aki imát mondott.

2000. december 23-26. között ökömenikus étel- és ruhaosztásra került sor hajléktalanok részére a Blaha Lujza téren, amelyet a Budapesti Unitárius Ifjúsági Kör is támogatott. Ez volt az első olyan segélyakció részoroklatunk, amelyen együtt vettek részt a különböző világvallások tagjai.